

UNIVERSITATEA
PEDAGOGICĂ DE STAT
ION CREANGĂ
DIN CHIȘINĂU

Natalia POPA

Proiectarea didactică de scurtă durată în învățământul primar

Compendiu

Chișinău, 2023

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU**

Natalia POPA

**Proiectarea didactică de scurtă
durată în învățământul primar
Compendiu**

Chișinău, 2023

Aprobat pentru editare
prin decizia Senatului UPS „Ion Creangă” din Chișinău
din 02.03.2023 (proces-verbal nr. 8).

AUTOR:

- **Natalia POPA, dr., lector universitar**

RECENZENȚI:

- **Ludmila URSU, dr., prof. univ., UPS „Ion Creangă” din Chișinău**
- **Ludmila DARII, dr., conf. univ., USM**

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova

Popa, Natalia.

Proiectarea didactică de scurtă durată în învățământul primar : Compendiu /
Natalia Popa ; Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova,
Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creanga" din Chișinău. – Chișinău : S. n.,
2023 (CEP UPSC). – 73 p. : fig., tab.

Referințe bibliogr. la sfârșitul compartimentelor. – [100] ex.

ISBN 978-9975-46-708-7. – ISBN 978-9975-46-709-4 (PDF).

373.3.091(072)

P 79

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE	4
1. Proiectarea didactică de scurtă durată în învățământul primar: resurse comprehensive	5
1.1. Conceptul de design instrucțional	6
1.2. Modele de design instrucțional.....	9
1.3. Proiectarea didactică - activitate de design instrucțional.....	12
1.4. Importanța și necesitatea proiectării didactice de scurtă durată	17
1.5. <i>Vreți să deveniți performanți? Implicați-vă!</i>	19
2. Proiectare didactică de scurtă durată în învățământul primar: resurse praxiologice	20
2.1. Limba și literatura română. Clasa a III-a	21
2.2. Matematică. Clasa I	29
2.3. Științe. Clasa a II-a	37
2.4. Educația moral-spirituală. Clasa a II-a.....	43
2.5. Istoria românilor și universală. Clasa a IV-a.....	48
2.6. Dezvoltarea personală. Clasa a IV-a	57
2.7. <i>Vreți să deveniți performanți? Implicați-vă!</i>	71
BIBLIOSITOGRAFIE	72

CUVÂNT-ÎNAINTE

Prezentul compendiu se adresează studenților programelor de studii superioare de licență în domeniul de formare profesională *Pedagogie în învățământul primar*, dar va fi util și învățătorilor practicieni interesați de propria dezvoltare profesională.

Lucrarea include resurse de învățare orientate spre formarea competenței profesionale specifice de „proiectare a procesului educațional pentru învățământul primar, în baza reperelor conceptuale privind particularitățile elevului de vârstă școlară mică și a cadrului metodologic aprobat”, care este stipulată în standardul calificării *Pedagogie în învățământul primar* pentru nivelul 6 CNCRM [25]. Această competență profesională se află în strânsă corelare cu unul dintre cele cinci domenii de competență prioritare pe care se structurează Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general - domeniul *Proiectare didactică* [26].

Conținutul compendiului este repartizat în două capitole:

- primul capitol include resurse comprehensive care permit ancorarea conceptului specific de proiectare didactică de scurtă durată la clasele primare în arealul conceptual al designului instrucțional;
- capitolul al doilea include resurse praxiologice și se structurează pe baza unui portofoliu de proiecte didactice de scurtă durată pentru clasele primare.

În fiecare dintre aceste două capitole sunt incluse sisteme de sarcini pentru studiul independent al studenților, concepute pe baza taxonomiei competențelor transdisciplinare [27, p. 27], într-o abordare menită să încurajeze gândirea critică în contexte integrate.

Resursele de învățare propuse în compendiu oferă variate posibilități de abordare crosscurriculară, fiind utile în cadrul diverselor activități de formare inițială a viitorilor învățători, precum seminarele și laboratoarele la disciplinele universitare ce vizează designul instrucțional și evaluarea criterială prin descriptorii în învățământul primar, didacticile disciplinelor școlare în clasele primare, dar și în cadrul stagiilor de practică pedagogică.

1. Proiectarea didactică de scurtă durată în învățământul primar: resurse comprehensive

- ☐ Conceptul de design instrucțional*
- ☐ Modele de design instrucțional*
- ☐ Proiectarea didactică - activitate de design instrucțional*
- ☐ Importanța și necesitatea proiectării didactice de scurtă durată*

1.1. Conceptul de design instrucțional

DEX al limbii române definește termenul *design* ca „domeniu multidisciplinar interesat de ansamblul factorilor (social-economici, funcționali, tehnici, ergonomici, estetici etc.) care contribuie la aspectul și calitatea produsului de mare serie.” Acest termen se folosește actualmente în numeroase domenii de activitate umană, de exemplu: design vestimentar, design de interior, design de mobilier, design peisagistic, web design, game design, sound design, light design etc.

În științele educației s-a dezvoltat conceptul *design instrucțional*, care este aplicat în mediile școlare (instituții de învățământ), antreprenorial și sociocomunitar cu scopul „de a crea experiențe de învățare de succes și de a genera transferul acestora către persoanele cu rol de formatori (în învățământ – către cadre didactice; în domenii de antreprenariat sau sociocomunitare – către trainerii) prin analiză, proiectare, dezvoltare, implementare și evaluare a scopului și obiectivelor formării” [6].

Actualitatea scopului designului instrucțional în condițiile dezvoltării vertiginoase a tehnologiilor informaționale a dus la apariția profesiei de designer de instruire continuă (proiectant de cursuri). Astfel, multe universități prestigioase în lume oferă programe de pregătire profesională în design instrucțional.

Termenul de *design instrucțional* este de proveniență engleză (engl.: instructional design) și se folosește deseori în abrevierea *ID* (pronunțat *eye-di*).

Se mai folosesc în literatura de specialitate denumirile:

- *Instructional Systems Design - ISD*,
- *Instructional Systems Design & Development - ISDD*,
- *Systems Approach to Training – SAT* [11].

În limba franceză pentru noțiunea respectivă se utilizează termenul de *design pédagogique*.

În literatura de specialitate în limba română, termenul de design instrucțional se consideră deseori sinonim cu termenul de *proiectare a instruirii*, de exemplu: E. Joița [12, p. 210], V. Goraș-Postica [10].

Etalăm câteva definiții ale conceptului de design instrucțional:

- „procesul prin care este conceput un sistem instrucțional”; prin sistem instrucțional înțelegându-se „o combinație de mijloace (instrumente) și proceduri care să deservească (să ajute) desfășurarea procesului de învățare” [21];
- „planificarea sistematică a instruirii, care include identificarea nevoilor, dezvoltarea, implementarea și evaluarea materialelor și practicii”; „o activitate analitică, care permite de a dirija subiecții într-o manieră mai sigură și mai sistematică spre finalitățile scontate, transformând datele de intrare a formării (finalitățile de atins, resursele etc.) în date ce permit organizarea formării (obiective, forme, metode, mijloace etc.) [4];
- „practica de proiectare, dezvoltare și furnizare sistematică a produselor și experiențelor instructive, inclusiv a celor digitale, într-o manieră consecventă și fiabilă către o abordare eficientă, antrenând și inspirând dobândirea de cunoștințe” [22],
- „metodologie pentru dezvoltarea de noi programe educaționale”; „o abordare sistematică a dezvoltării cursului pentru atingerea obiectivelor”; „se referă la analiza nevoilor participanților, planificarea instruirii și evaluarea eficienței programului” [11];
- „un sistem de proceduri pentru dezvoltarea programelor de educație și formare” [24].

Elena Joița [12, p. 210-211] explică trei etape în evoluția conceptului de design instrucțional, care au fost evidențiate pentru prima dată de D. Leigh în 1998.

☞ **Etapa I: anii 50-60 ai sec. XX**

Originile designului instrucțional le găsim la D. Dewey, care, cu mai mult de un secol în urmă, reclama necesitatea dezvoltării unei științe ce ar articula teoriile învățării (behaviorism, cognitivism, constructivism, conectivism) și practica educațională”.

Ideea despre faptul că designul instruirii poate fi standardizat, despre posibilitatea construirii de proiecte a fost emisă pentru prima dată de B.S. Bloom (1956) în contextul elaborării unui model taxonomic al comportamentelor.

Conceptul de *design instrucțional* s-a reliefat în anii 1960 când unii cercetători americani au început să dezvolte metode sistematice în planificarea și dezvoltarea educației. Inspirându-se de abordarea sistemică, acești cercetători consideră un curs sau o unitate de învățare ca un sistem complex care implică un set de componente (finalități ale instruirii; caracteristici ale subiecților; strategii de instruire; strategii de evaluare; mijloace didactice, inclusiv mijloace digitale etc.) care trebuie să fie bine articulate între ele pentru a asigura coerența. Termenul *sistem instrucțional* (sau sistem de instruire, sistem de formare) a fost apoi utilizat pentru a se referi la obiectul construit în timpul procesului de proiectare educațională [1].

Termenul de *design instrucțional* a fost introdus de R. Glasser în 1962 care a elaborat un model de analiză a designului și realizării desfășurării practice a unei activități de instruire. La această etapă se insista pe operaționalizarea obiectivelor și sarcinilor, pe programarea riguroasă a acțiunilor.

☞ **Etapa a II-a: anii 60-80 ai sec. XX**

Fundamentul teoretic al designului instrucțional a fost pus în lucrările lui Robert Gagne de la începutul anilor 1960, când a efectuat cercetări și a dezvoltat materiale de instruire pentru militari. În 1965, Robert Gagné a publicat „Condițiile învățării”, lucrare fundamentală în care a fost elaborată analiza obiectivelor educaționale și în care diferitele categorii de obiective au fost corelate cu moduri corespunzătoare de proiectare didactică. Prin această lucrare, Robert Gagné a reperat modelele actuale de proiectare didactică, toate fiind bazate pe un set de faze care includ: (1) actualizarea experienței anterioare; (2) formarea competențelor; (3) aplicarea competențelor; (4) integrarea competențelor în activitățile concrete din viață [20].

În această etapă s-au remarcat lucrările lui B.S. Bloom, care au extins proiectarea la nivelul unei unități de instruire pe 9 trepte-evenimente instrucționale, care sunt promovate și astăzi.

Tot atunci, P. Suppes a fondat teoria instruirii asistate de calculator, ceea ce a contribuit ulterior la dezvoltarea unei mai varietăți de software instrucționale.

☞ **Etapa a III-a: anii 90 ai sec. XX**

La această etapă, concepția constructivistă ia locul concepției behavioriste în abordarea instruirii. Constructiviștii consideră că experiențele de învățare ar trebui să fie „autentice”, adică să producă medii de învățare în lumea reală care să permită elevilor să-și construiască propriile cunoștințe. Totodată, în instruire se introduc tehnologii informaționale, îmbogățind conceptul de design instrucțional, care, în noile condiții, se dezvoltă îmbinând două direcții: cea tehnologică și cea a obținerii performanței.

World Wide Web a apărut ca un instrument de învățare online, iar hipertextul și hipermedia au fost recunoscute ca instrumente bune pentru învățare. Pe măsură ce tehnologia avansată și teoria constructivistă a câștigat popularitate, tehnologia este folosită în clasă pentru a stimula învățarea și practicarea. A apărut modelul de prototipare rapidă: un proiect de proiectare

instrucțională este clonat rapid și apoi verificat printr-o serie de încercări și revizuirii de cicluri. Aceasta a constituit un mare pas înainte față de metodele tradiționale de design instrucțional.

Dezvoltarea ulterioară a designului instrucțional a fost marcată de următoarele realizări [20].

☞ **Anii 2000-2010**

A început era învățării online. Tehnologia avansează cu simulări sofisticate, cu experiențe de învățare autentice și realiste. În 2008, Asociația pentru Comunicări și Tehnologii Educaționale (AECT) a schimbat definiția tehnologiei educaționale în „studiul și practicarea etică în vederea facilității învățării și îmbunătățirii performanțelor prin crearea, utilizarea și gestionarea proceselor și resurselor tehnologice adecvate”.

☞ **Anii 2010 – prezent**

Universitățile au deschis programe de studiu de licență, master și doctorat în design instrucțional și tehnologii educaționale. Învățarea informală a devenit o zonă cu o importanță crescândă în designul instructiv, în special la locul de muncă. Un studiu din 2014 a arătat că rezultatele învățării informale sunt egale cu cele ale instruirii formale. Ca rezultat, se pune un accent mai mare pe crearea de suporturi digitale pentru învățarea auto-dirijată.

Actualmente, designul instrucțional este considerat a fi atât o știință, o metodologie, cât și o artă [apud 6].

- **Este o știință**, deoarece este înrădăcinată în teoriile învățării. Ca știință, oferă o cale (o hartă) spre mai multe destinații diferite, în funcție de drumul pe care subiecții formării îl aleg. La nivelul cel mai de bază, un design instrucțional se concentrează pe trei preocupări fundamentale: identificarea obiectivelor; selectarea strategiei; și, evaluarea de succes (Moore, Bates & Grundling, 2002).

- **Este o metodologie**, deoarece sintetizează practica de instruire, cercetarea și teoria, într-o varietate de modele de dezvoltare a învățării, care sunt:

- *sistematice*: activitățile duc la rezultate care, la rândul lor, duc la alte activități;
- și *sistemice*, deoarece componentele au o relație de simbioză (Edmonds, Branch, și Mukherjee, 1994).

- **Este o artă** deoarece proiectarea de materiale de instruire este un proces extrem de creativ (Moore, Bates & Grundling, 2002).

Ellen Wagner (2011) caracterizează designul instrucțional ca proces, ca disciplină, ca știință și ca realitate [apud 4].

- **Designul instrucțional ca proces**

Designul instrucțional poate fi privit drept un proces de elaborare sistematică a specificărilor didactice cu utilizarea teoriilor didactice pentru asigurarea unui nivel înalt al calității predării. Acest proces cuprinde:

- etapa de analiză a nevoilor subiecților și a obiectivelor de formare;
- etapa de elaborare a sistemului de instruire pentru satisfacerea acestor nevoi.

Designul instrucțional presupune elaborarea resurselor de învățare, a tipurilor de activitate a subiecților și elaborarea instrumentelor de evaluare pentru aprecierea eficienței procesului de predare-învățare proiectat.

- **Designul instrucțional ca disciplină**

Designul instrucțional reprezintă un domeniu al cunoașterii în cadrul căruia sunt cercetate și elaborate teoriile referitoare la strategiile didactice, inclusiv teoriile referitoare la elaborarea și realizarea acestor strategii.

- **Designul instrucțional ca știință**

Designul instrucțional reprezintă știința despre crearea specificărilor detaliate pentru elaborarea, realizarea, evaluarea și prototiparea situațiilor ce facilitează procesul de studiere a unor blocuri disciplinare de orice nivel de complexitate.

- **Designul instrucțional ca realitate**

Designul instrucțional poate interveni în orice moment al procesului de proiectare. Foarte frecvent, lucrul începe odată cu apariția unei idei, ce sta la baza unei situații didactice. La momentul finisării procesului de proiectare designerul analizează produsul său și verifică dacă toate recomandările științei au fost luate în considerație. În consecință, este realizată o descriere a întregului proces în așa fel, de parcă procesul proiectării ar fi decurs în mod sistematic.

În ultimii ani, din conceptul de design instrucțional se dezvoltă conceptul mai complex de *inginerie pedagogică* (în limba franceză: *ingenierie pédagogique*). Noțiunea de inginerie se referă la studiul general al unui proiect în toate aspectele sale și, prin urmare, coordonarea activității diferiților specialiști. În acest sens, ingineria educațională necesită o sinteză care să integreze contribuțiile experților în domeniul tehnic, educațional, economic, ergonomic și organizațional. Ingineria instrucțională este în primul rând o activitate de servicii menită să faciliteze activitatea profesorului. Această activitate de servicii ar trebui să fie organizată în jurul a trei linii principale: o abordare globală care ține cont de toți parametrii care caracterizează contextul educațional, o abordare care ține seama de nevoile utilizatorilor (profesori, elevi/studenti) și o abordare care dezvoltă o logică de asistență pentru profesor” [21]. „O nouă inginerie pedagogică devine o necesitate în lumina evoluției recente a învățării în rețea și, de asemenea, pentru a contracara tendința de dezvoltare artizanală care poate fi observată în prea multe cursuri de formare pe Internet. Ingineria software poate servi ca inspirație în această privință. Pe de o parte, mediile de învățare sunt tot mai computerizate și sistemele informatice tot mai complexe. Pe de altă parte, ingineria software reușește să depășească treptat tendințele artizanale din domeniul programării computerizate, care s-au dovedit din nou inadecvate pentru depășirea complexității tot mai mari a sistemelor informatice” [1, p. 16-17]).

1.2. Modele de design instrucțional

Designul instructional, ca știință, oferă practicii educaționale niște produse aplicabile – modele de design instructional.

Definiția modelelor de design instructional, după Gustafson & Branch, Moore, Bates & Grundling (2002) este: „Un model de design instrucțional este o reprezentare a unei viziuni ce prezintă modul în care subiecții învață. Este, de asemenea, ghidul pe care proiectantul îl are în vedere când creează instrucțiuni pentru alte persoane în rol de formator. Modelele ne ajută să conceptualizăm un proces sau un sistem. Simplifică complexitatea situațiilor în seturi de trepte generice care pot fi aplicate în multe contexte. Când se realizează planul, multe modele de design de instruire, par a fi liniare și rigide. Însă în practică majoritatea sunt interactive, ele prezentând activitățile din diverse puncte de vedere. Cele mai multe sunt, de asemenea, flexibile, lăsând proiectantul să hotărască cât de mult detaliu este necesar la fiecare pas.” [6].

Se deosebesc mai multe categorii de modele de design instructional:

- modele generice - aplicabile pentru orice sistem instructional;
- modele centrate pe subiect - se aplică pentru crearea unui instrument de instruire a subiecților;
- modele centrate pe produs se aplică pentru crearea unor materiale pentru instruire;
- modele centrate pe sistem - se aplică pentru crearea de scenarii pedagogice concrete cu ajutorul tic [15].

Fiecare dintre modelele de design instructional conține elementele necesare pentru proiectarea unui învățământ de calitate, tradițional sau electronic.

„Este important de a realiza proiectarea formării împreună cu tehnologia corespunzătoare. Adesea, o eroare este aceea de a permite tehnologiei să preia procesul de învățare. Nu trebuie să folosim în mod exagerat tehnologia în procesul de învățare” (Erasmus, par. 3.6.1.).

☞ **Modelul de formare sistematică ADDIE: Analiză - Design - Dezvoltare - Implementare - Evaluare**

Prima versiune a modelului ADDIE a fost elaborată la Universitatea de Stat din Florida pentru serviciul intern de formare în domeniul militar. De-a lungul anilor, această versiune a fost perfectată. Versiunea obținută la mijlocul anilor 80 ai sec. XX a devenit actualmente cel mai popular model de design instructional în lume, fiind utilizat pentru elaborarea diverselor produse curriculare în toate domeniile și la toate nivelurile de formare.

Modelul ADDIE descrie un proces ciclic, cu cinci etape majore:

1. Analizarea necesității de formare printr-o analiză a nevoilor de formare;
2. Design-ul/Proiectarea instruirii bazate pe nevoi;
3. Dezvoltarea conținutului și a materialelor de instruire pe baza nevoilor de formare;
4. Implementarea instruirii planificate;
5. Evaluarea rezultatelor instruirii.

Rezultatele procesului de evaluare vor decide, dacă va fi cazul, care elemente de formare trebuie să fie ajustate. Acesta este un punct critic, deoarece reluarea unei formări ineficiente va duce la nerealizarea rezultatelor dorite [6], [20].

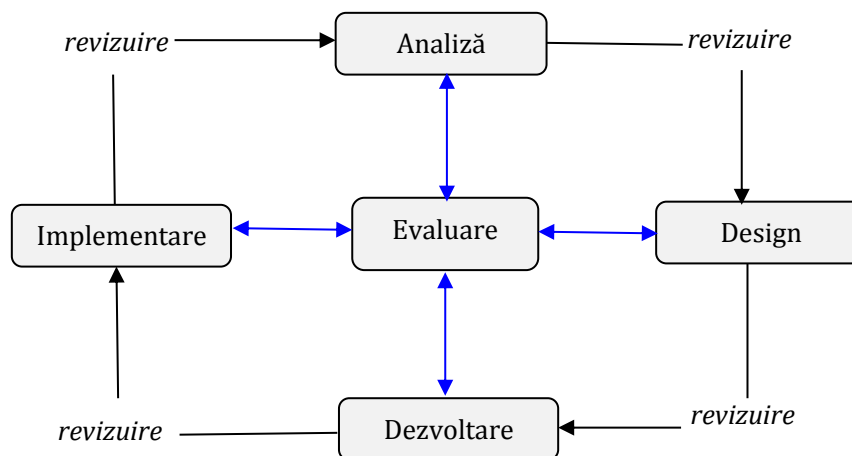

Figura 1.1. Modelul de formare sistematică ADDIE

☞ **Modelul de formare sistematică al lui Dick și Carey**

Acest model a fost publicat inițial în 1978 de către Walter Dick și Lou Carey în cartea lor „Proiectarea sistematică a instruirii”. Dick și Carey au avut o contribuție semnificativă în domeniul

designului instrucional prin faptul că au vizualizat instruirea ca un sistem și nu ca fiind mai multe părți izolate.

Modelul abordează instruirea ca un întreg sistem, cu accent pe relația dintre context, conținut, învățare și instruire: „componente, cum ar fi formatorul, subiecții, materiale, activități de instruire, sistemul de livrare, precum și mediile de învățare și de performanță interacționează unele cu altele și lucrează împreună pentru a aduce la rezultatele dorite de învățare ale elevilor” [6], [20].

Componentele modelului sunt parcurse, mai degrabă, iterativ și în paralel, decât linear (fig. 1.2.):

- Identificați finalitățile instruirii: finalitatea descrie abilitățile, cunoștințele și atitudinile (competențele) pe care subiecții se așteaptă să le dobândească;
- Realizați o analiză a conținutului: identificați ce trebuie să-și amintească subiecții și ceea ce vor trebui să fie capabili să facă pentru a îndeplini anumite sarcini;
- Analizați subiecții și contextele învățării: identificați caracteristicile generale ale grupului țintă, inclusiv abilitățile anterioare, experiența anterioară și datele personale de bază; identificați caracteristicile direct legate de abilitățile ce vor fi predate; efectuați o analiză a standardelor de performanță și de învățare;
- Formulați obiectivele de performanță: obiectivele constau într-o descriere a comportamentului, stării și criteriilor. Elementele unui obiectiv descriu modalitățile în care acestea vor fi utilizate pentru a evalua performanța subiectului.
- Elaborați instrumentele de evaluare;
- Elaborați strategia de instruire: activitățile de preinstruire, prezentarea conținutului, participarea activă a subiectului, evaluarea;
- Elaborați și selectați materialele de instruire;
- Concepeți și realizați evaluarea formativă a instruirii: proiectați probe pentru identificarea domeniilor în care materialele de instruire au nevoie să fie îmbunătățite;
- Revizuirea instruirii: identificați testele și modalitățile de instruire care au nevoie de îmbunătățiri;
- Proiectați și realizați evaluarea sumativă.

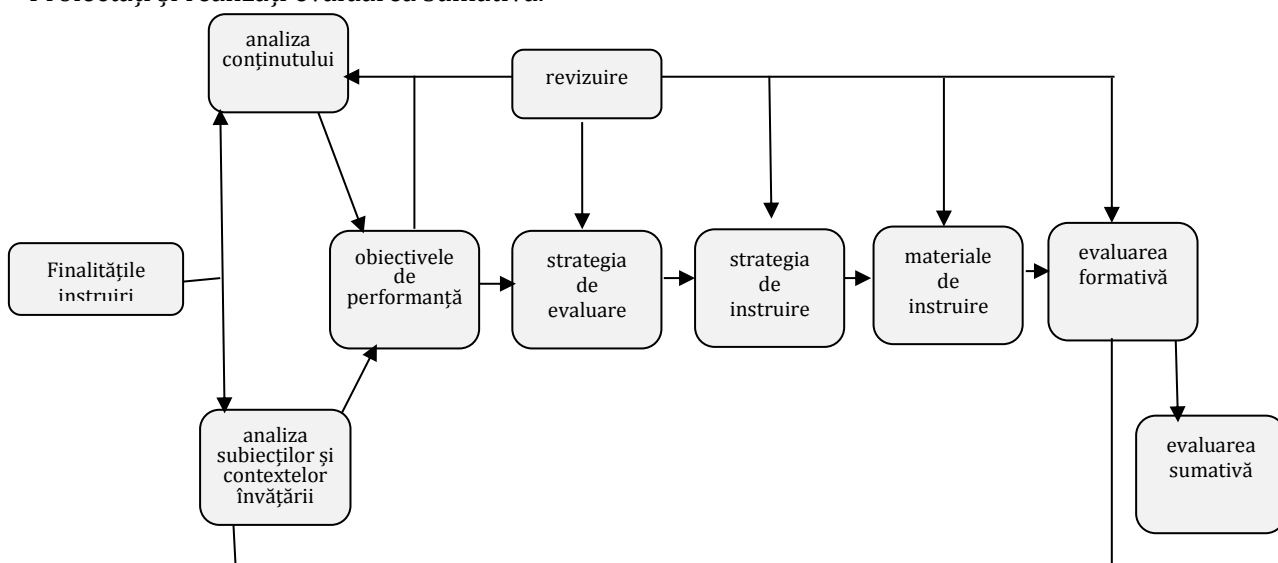

Figura 1.2. Modelul de formare sistematică al lui Dick și Carey

1.3. Proiectarea didactică - activitate de design instrucțional

După cum a fost menționat în subcapitolul 1.1., designul instrucțional se aplică în mediile: școlar (instituții de învățământ), antreprenorial, sociocomunitar.

„În general, sarcina de design instrucțional într-un cadru școlar este mai des atribuită uneia și aceleiași persoane: profesorului. Acesta proiectează activitatea de formare și apoi o furnizează uneia sau mai multor clase de elevi. Totuși, unele componente sunt dezvoltate la nivelul autorităților ministeriale, care oferă orientări mai mult sau mai puțin restrictive, pe care profesorul se bazează pentru a-și dezvolta activitățile didactice. Aceste linii directoare sunt realizate de designerii curriculumului: finalitățile, conținutul instruirii, strategiile recomandate de predare-învățare și de evaluare, manualele etc.” [1, p. 12-13].

În acest context, se evidențiază relația dintre *design instructional* și *proiectarea didactică eşalonată*, care se realizează de către profesor.

„Un proiect didactic descrie procesul educațional, nu doar cursul, ci întreaga experiență de predare / învățare. Este o descriere mai mult sau mai puțin formală a unui scenariu pedagogic și care poate fi urmat de un model de design instructiv. Practic, un proiect didactic descrie: obiectivele de învățare; cine face ce (și) atunci când utilizează instrumente și resurse; rezultatele scontate.

Procesul de proiectare didactică se referă la activitatea de proiectare a unităților de învățare, a activităților de învățare cu toate resursele corespunzătoare. În acest sens, proiectarea didactică este o modalitate de a realiza un design instrucțional” [22].

„În contextul Curriculumului pentru învățământul primar, conceptul central al proiectării curriculare la disciplină este **proiectarea didactică personalizată**. Proiectarea didactică personalizată exprimă dreptul cadrului didactic de a lua decizii asupra modalităților pe care le consideră optime în asigurarea calității procesului educațional la clasă. Totodată, prin proiectarea didactică personalizată, învățătorul își asumă responsabilitatea de a asigura elevilor parcursuri școlare individualizate, în funcție de condiții și cerințe concrete” [9, p. 5]

Documentele de proiectare didactică eşalonată, întocmite de cadrul didactic și aprobate în cadrul instituției de învățământ, sunt următoarele:

- **la nivelul de lungă durată:** proiectul de administrare a disciplinei (anual, semestrial); proiectele unităților de învățare;
- **la nivelul de scurtă durată:** proiectele didactice (zilnice) pentru lecții sau alte forme de organizare, de exemplu, excursie.

Documentele de proiectare didactică eşalonată sunt documente administrative care transpun în mod personalizat curriculumul disciplinar (programa școlară) în condițiile concrete ale procesului educațional la clasă, în contextul alocării de resurse metodologice, temporale și materiale, considerate optime de către cadrul didactic pe parcursul vizat. Astfel, curriculumul disciplinar constituie reperul principal, documentul reglator pentru proiectarea personalizată a activității didactice la clasă [9, p. 6-7].

Pentru proiectarea didactică de scurtă durată se recomandă folosirea modelului clasic Gagne sau modelului ERRE (Evocare – Realizarea sensului – Reflecție – Extindere).

☞ **Modelul celor nouă evenimente instrucționale al lui Robert Gagne**

Teoria condițiilor învățării a lui Robert Gagne afirmă că există mai multe tipuri sau nivele de învățare. Semnificația acestor clasificări este diferită. Robert Gagne identifică cinci categorii

majore de învățare: informații verbale, abilități intelectuale, strategii cognitive, abilități și atitudini motorii. Sunt necesare diferite condiții interne și externe pentru fiecare tip de învățare. De exemplu, pentru ca strategiile cognitive să fie învățate, trebuie să existe o șansă de a dezvolta noi soluții la probleme; pentru a învăța atitudinile, elevul trebuie să fie expus unui model de credibilitate sau argumente convingătoare.

Gagne sugerează că sarcinile de învățare pot fi organizate în funcție de complexitate: recunoașterea stimulilor, generarea de răspunsuri, urmărirea procedurii, utilizarea terminologiei, discriminarea, formarea conceptelor, aplicarea regulilor și rezolvarea problemelor. Semnificația primară a ierarhiei este identificarea condițiilor necesare pentru a facilita învățarea la fiecare nivel. Cerințele preliminare sunt identificate printr-o analiză de sarcină a unei sarcini de învățare / instruire. Ierarhiile oferă o bază pentru secvențierea instrucțiunilor.

În această bază, Gagne descrie nouă evenimente instructive și procese cognitive corespunzătoare:

1. Captarea atenției (recepție)
2. Informarea subiecților despre obiective (așteptări)
3. Stimularea actualizării cunoștințelor și experienței anterioare (recuperare)
4. Prezentarea stimulului (percepție selectivă)
5. Furnizarea de îndrumări de învățare (codificare semantică)
6. Efectuarea performanței (răspuns)
7. Furnizarea de feedback (întărire)
8. Evaluarea performanței (recuperare)
9. Îmbunătățirea reținerii și transferului (generalizare).

Principii de aplicare:

1. Pentru diferite rezultate ale învățării sunt necesare tipuri diferite de învățare.
2. Modalitățile în care evenimentele instrucționale funcționează în învățare condițiile de învățare.
3. Operațiunile specifice care constituie evenimentele instrucționale sunt diferite pentru fiecare tip de rezultat al învățării.
4. Rezultatele învățării definesc ce competențe intelectuale trebuie învățate și ce secvențe instrucționale trebuie realizate [23].

Modelul lui Gagne cu 9 evenimente instrucționale constituie, actualmente, cel mai răspândit model de design instructional centrat pe proces care se aplică la crearea proiectelor de lecții și alte activități instructive.

Aplicarea principiilor respective generează diferite tipuri de lecție, pe care are le prezentăm, în conformitate cu curriculumul pentru învățământul primar (2018).

<ul style="list-style-type: none"> • Lecția de formare a capacităților de dobândire a cunoștințelor <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizarea clasei 2. Verificarea temei pentru acasă. <p>Reactualizarea cunoștințelor și a capacităților</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Predarea-învățarea materiei noi 4. Consolidarea materiei și formarea capacităților: la nivel de reproducere 5. Evaluarea curentă, instructivă, pentru materia nouă 6. Bilanțul lecției. Concluzii 7. Anunțarea temei pentru acasă 	<ul style="list-style-type: none"> • Lecția de formare a capacităților de înțelegere a cunoștințelor <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizarea clasei 2. Verificarea temei pentru acasă. <p>Reactualizarea cunoștințelor și a capacităților</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Consolidarea materiei și formarea capacităților la nivel: <ol style="list-style-type: none"> a) de reproducere; b) productiv 4. Evaluarea curentă, instructivă 5. Bilanțul lecției. Concluzii 6. Anunțarea temei pentru acasă
<ul style="list-style-type: none"> • Lecția de formare a capacităților de aplicare a cunoștințelor <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizarea clasei 2. Verificarea temei pentru acasă. <p>Reactualizarea cunoștințelor și a capacităților</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Consolidarea materiei și formarea capacităților la nivel: <ol style="list-style-type: none"> a) productiv; b) de transferuri în alte domenii 4. Evaluarea curentă, instructivă 5. Bilanțul lecției. Concluzii 6. Anunțarea temei pentru acasă 	<ul style="list-style-type: none"> • Lecția de formare a capacităților de analiză-sinteză a cunoștințelor <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizarea clasei 2. Verificarea temei pentru acasă 3. Analiza-sinteza materiei teoretice studiate (sistematizarea, clasificarea, generalizarea) 4. Analiza-sinteza metodelor de rezolvare studiate la nivel: <ol style="list-style-type: none"> a) productiv, cu transferuri în alte domenii; b) creativ 5. Evaluarea curentă, instructivă 6. Bilanțul lecției. Concluzii 7. Anunțarea temei pentru acasă
<ul style="list-style-type: none"> • Lecția de formare a capacităților de evaluare a cunoștințelor <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizarea clasei 2. Instrucțiuni privind realizarea lucrării de evaluare 3. Realizarea lucrării de evaluare 4. Bilanțul lecției. Concluzii 5. Anunțarea temei pentru acasă 	<ul style="list-style-type: none"> • Lecția mixtă <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizarea clasei 2. Verificarea temei pentru acasă. <p>Reactualizarea cunoștințelor și a capacităților</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Predarea-învățarea materiei noi 4. Consolidarea materiei și formarea capacităților la nivel: <ol style="list-style-type: none"> a) de reproducere; b) productiv, cu unele transferuri în alte domenii 5. Evaluarea curentă, instructivă, pentru materia nouă 6. Bilanțul lecției. Concluzii 7. Anunțarea temei pentru acasă

☞ **Modelul ERRE: Evocare – Realizarea sensului – Reflecție - Extindere**

„Cadrul de proiectare și învățare Evocare–Realizarea Sensului–Reflecție–Extindere (ERRE) a devenit în ultimii 10-15 ani o practică uzitată în mediul educațional preuniversitar și universitar, având avantaje vizibile pentru cei care îl practică. În primul rând, în opoziție cu tradiționalele evenimente instrucționale ale lui Gagne, cărora nu le ignorăm utilitatea, cadrul ERRE devine mai rațional prin funcționalitatea relativ simplă de aplicare, când poți cuprinde la nivel mental mai ușor schița demersului, fixând ce, cum și cu ce voi preda/instrui la o unitate didactică” [10].

Modelul „Evocare – Realizarea sensului – Reflecție – Extindere” (ERRE) a fost elaborat de cercetătorii americani J.L. Meredith, K.S. Steele în 1995. Acest model poartă denumirea de cadru metodologic de proiectare și învățare, fiind conceput pentru a favoriza dezvoltarea gândirii critice.

Acest model se bazează pe următoarele întrebări:

- *Evocarea.* Care este subiectul? Ce știi deja despre el? Ce aștept, vreau și/sau ar trebui să aflu despre el? De ce trebuie să aflu aceste lucruri?
- *Realizarea sensului.* Ce înțeleg din aceste informații noi?
- *Reflecție.* Ce am aflat? Ce mi se pare mai important? Ce semnificație au pentru mine noile cunoștințe? De ce cred asta? Cum integrez noile cunoștințe în sistemul vechilor cunoștințe?

Raportarea dintre fazele Evocare – Realizarea sensului – Reflecție – Extindere la procesul de formare a competențelor școlare poate fi exprimată prin 6 pași:

Evocare	1. Implică-te!
Realizarea sensului	2. Informează-te!
Reflecție	3. Proceșează informația!
Extindere	4. Comunică și decide!
	5. Apreciază!
	6. Acționează!

De-a lungul ultimelor decenii au mai fost elaborate și alte modele de design instructional aplicabile pentru proiectarea lecțiilor.

☞ **Modelul de structurare a lecției „Știu – Vreau să știu – Am învățat” (Know – Want to know – Learned sau K-W-L)**

Acest model a fost elaborat de Donna Ogle în 1986 [2, p. 172-173]. „Semnificația inițialelor K W L este explicată prin întrebările: Ce știi? – Ce vreau să știu? – Ce am învățat? Acest model este structurat în cinci etape în care se evidențiază clar:

- situația de plecare (ceea ce știau elevii – consemnat în rubrica *Știu*),
- aspectele pe care doresc să le cunosc în timpul activității (consemnate în rubrica *Vreau să știu*)
- și ceea ce au dobândit prin procesul de învățare (idei consemnate în rubrica *Am învățat*).

Etapele realizării modelului:

1. *Ce știi despre acest subiect?* - este o fază importantă deoarece sunt actualizate informații și cunoștințe mai vechi care, chiar dacă nu au fost dobândite în școală, pot constitui repere ale învățării ulterioare.

2. *Ce vreau să știu?* - reprezintă o etapă foarte importantă deoarece elevii își analizează interesele cognitive și motivația, raportându-se la propriile trebuințe și răspunzând la întrebări.

Astfel, comprehensiunea este ajutată de cadrul didactic prin modalitatea în care acesta formulează întrebări, ceea ce favorizează dezvoltarea gândirii critice a elevilor.

3. *Învățarea noilor cunoștințe, căutarea răspunsurilor la întrebările formulate în etapa anterioară.* După primele două etape curiozitatea elevilor a crescut și ea trebuie menținută prin felul în care sunt concepute conținuturile și în care ele răspund întrebărilor formulate anterior.

4. *Am învățat* - este etapa în care elevii ating nivelul de conștientizare și aplică cunoștințele noi raportându-se la întrebările pe care le-au formulat în primele două etape ale activității.

5. *Ce doresc să știu mai mult despre acest subiect?* - reprezintă etapa care pregătește logic și psihologic lecțiile viitoare. Prin formularea de noi întrebări dictate de nevoile lor de învățare, elevii se implică efectiv în construirea de noi cunoștințe, dobândesc încredere în ideile proprii, aspecte deosebit de importante în autonomizarea lor ca subiecți ai învățării.

☞ **Modelul învățării directe și explicite (Joeyne Giasson, 1991)**

Se folosește în lecțiile de învățare a unor strategii, proceduri, de exemplu: rezumarea unui text, extragerea ideilor principale, efectuarea unor măsurători, realizarea unor harti, diagrame, scheme, experimente etc. [5, p. 83].

Etape de realizare a modelului:

- prezentarea și explicarea importanței strategiei,
- demonstrarea și învățarea acesteia,
- prezentarea situațiilor în care aceasta strategie poate fi utilizată.

Aceleași etape pot fi exprimate și în formă de întrebări:

1. Ce cunoștințe procedurale urmează a fi învățate?
2. De ce este necesară învățarea lor?
3. Cum se va realiza învățarea lor?
4. Învățarea noilor cunoștințe.
5. Când pot fi aplicate cunoștințele învățate?

☞ **Modelul învățării prin explorare și descoperire**

Etape de realizare a proiectului:

1. *Explorarea* - elevii descoperă, experimentează singuri diferite fenomene, stabilesc cauze ale acestora, emit ipoteze, profesorul fiind doar cel care provoacă, menține motivația elevilor, îi ajută să-și formuleze întrebări și concluzii.

2. *Explicarea* este etapa în care, prin conversații euristice, elevii dirijați de profesor ajung să înțeleagă fenomenele studiate;

3. *Extinderea* este etapa la care elevii corelează ceea ce au descoperit de ceea ce știau anterior [5, p. 84].

☞ **Modelul învățării experiențiale al lui David Kolb: ELM - xperiential Learning Model**

Învățarea experiențială este „procesul prin care cunoașterea se creează din experiența directă, în sensul bine cunoscutei expresii a învăța din experiență”. Este învățarea care are loc în urma reflecției asupra a ceea ce se face, este înrudită cu învățarea prin acțiune, prin aventură, prin liberul arbitru, prin cooperare și prin serviciu în folosul comunității. Accentul este pus pe procesul de învățare individual și intervine atunci când o persoană se angrenează într-o activitate, revizuieste această activitate în mod critic, trage concluzii utile și aplică rezultatele într-o situație practică.

Învățarea experiențială are trei componente: cunoștințe – concepte, fapte, informație și experiența anterioară; activități – cunoștințe aplicate la evenimentele curente, în desfășurare; reflecție – gândire axată pe analiză și evaluarea propriilor activități și a contribuției la propria creștere personală [9, p. 120].

Fazele învățării experiențiale:

1. Experiența concretă;
2. Explorarea, observarea și reflecția;
3. Generalizarea experienței;
4. Implicarea activă.

1.4. Importanța și necesitatea proiectării didactice de scurtă durată

Importanța și necesitatea proiectării didactice de scurtă durată este demonstrată prin numeroase argumente de natură teoretică și practică, pe care le etalăm mai jos într-o viziune sintetică după Constantin Postelnicu [14, p. 308-310].

☞ **Un argument de ordin psihologic** este reprezentat de caracterul conștient, finalist al activității didactico-educative, exprimat în orientarea sa spre realizarea unor finalități specifice și obiective pedagogice – elaborate, în prealabil, pe plan mintal. Înainte de a fi efectuată în plan real, orice activitate umană este și trebuie să fie concepută, programată și realizată în plan ideal (mental). În caz contrar, este anulată esența, specificitatea sa.

☞ **Complexitatea structurală a activității didactice** este determinată de numeroase variabile: acțiuni și operații specifice, obiective, elemente de conținut, mijloace și metode adecvate de elaborare și asimilare a acestora și, pe această bază, de realizare a obiectivelor; mecanisme instrumental-operaționale și motivaționale pe care se întemeiază etc. Unitatea și coerența acestor variabile sunt asigurate și condiționate de proiectarea lor corectă.

☞ **Rolul și funcțiile multiple cu care este investit învățătorul** (organizatorice, manageriale, decizionale etc.) constituie un alt argument. Incontestabil, aceste roluri nu pot fi exercitate fără o pregătire preliminară din partea lui.

☞ **Printre argumentele de ordin pedagogic** pot fi evidențiate următoarele.

- Pregătirea judicioasă a lecției asigură realizarea acesteia ca un tot unitar (ca microsistem), ca unitate didactică, logică, psihologică și metodică.
- Fiind rezultatul unei elaborări temeinice și al unei alegeri din mai multe variante posibile, alegere fundamentată axiologic (pe criterii de valoare), proiectul lecției reprezintă un model optimal, devenind astfel un ghid pentru cadrul didactic în acțiunile și relațiile sale cu elevii.
- Rolul și funcțiile obiectivelor pedagogice constituie, de asemenea, argumente probatorii în favoarea proiectării lecțiilor. Realizarea acestora este condiționată în mod decisiv de identificarea corectă a obiectivelor, deci de anticiparea rezultatelor dezirabile și a altor componente cu care ele corelează: conținut, strategii didactice, tipuri de învățare, tipuri și variante de lecții etc.

☞ **Un argument de ordin economic** este legat de faptul că proiectarea asigură raționalizarea și economicitatea consumului de resurse. Prin pregătirea minuțioasă și judicioasă a lecției și prin raportarea, în desfășurarea la clasă a lecției, la proiectul pregătit, profesorul evită risipa de resurse de energie psihică și nervoasă convertită în eforturi intelectuale, voluntare și în activitatea cerebrală, risipa de materiale și timp. Totodată, evită improvizațiile ad-hoc și tatonările

empirice infructuoase. În legătură cu acest aspect, putem aminti un citat celebru din T. Kotarbinski: „secretul unei bune improvizații este o bună pregătire, întrucât ideile cele mai bune vin după o intensă, generală pregătire pentru ele”.

☞ **Argumentul de ordin praxiologic** rezidă în asigurarea eficienței procesului de învățământ, în ansamblul său, și a lecției considerată ca microsistem. În conformitate cu principiile praxiologice¹, eficiența oricărei activități este condiționată decisiv de pregătirea ei preliminară temeinică și a agentului său, adică a persoanei sau grupului care o programează și realizează. Raportându-ne la activitatea didactică, pregătirea acesteia semnifică faptul de a anticipa desfășurarea acțiunilor și operațiilor constitutive, succesiunea secvențelor și structura lor, crearea situațiilor favorabile de învățare, stabilirea modalităților de influențare pozitivă și a factorilor interni și externi implicați în desfășurarea și realizarea acestei activități. Eficiența nu constituie un scop în sine, ci o condiție sine-qua-non a îndeplinirii finalităților educației și, totodată, un mod de a justifica și rentabiliza investițiile financiare, materiale, culturale și eforturile umane considerabile pe care le necesită organizarea și finanțarea sistemului de învățământ și a proceselor desfășurate în cadrul lui, inclusiv la lecțiile la clasă.

Importanța proiectării didactice de scurtă durată este susținută și argumentată în mod convingător de R. Gagne și L. Briggs: „învățarea trebuie să fie planificată și nu întâmplătoare, astfel încât fiecare persoană să ajungă cât mai aproape de obiectivele folosirii optime a talentelor sale, să trăiască o existență plină și să se integreze în mediul fizic și social. Evident, aceasta nu înseamnă că planificarea instruirii va avea ca efect formarea unor indivizi cât mai asemănători. Dimpotrivă, se va obține o mai mare diversitate. Instruirea planificată își propune să-1 ajute pe fiecare individ să se dezvolte cât mai mult în propriile sale direcții”.

Dacă proiectarea anuală și semestrială presupune, în principal, însușirea unei tehnici de lucru, proiectarea lecției este un act de creație al profesorului care dă măsură intuiției, a imaginației pedagogice, a inventivității și a talentului său pedagogic. Elaborarea unei lecții, departe de a fi o improvizație de moment, constituie un veritabil act de creație pedagogică, o construcție gândită, proiectată și organizată cu grijă în toate aspectele ei esențiale și, uneori, chiar în cele de amănunt. În afara unor calități de personalitate, profesorul trebuie să dovedească și o profundă înțelegeră a fenomenelor specifice instruirii și educației, fundamentată pe o temeinică pregătire didactico-metodică, pe o cultură pedagogică elevată.

Contrar unor opinii care susțin că o proiectare analitică a lecției echivalează cu o șablonizare a activității didactice și cu o ignorare a elementelor neprevăzute care pot să apară pe parcursul desfășurării efective a lecției, se dovedește că adaptarea acțiunii profesorului la circumstanțele concrete din fiecare clasă se realizează cu mai multă ușurință atunci când sunt pregătite minuțios procesele și operațiile ce urmează a fi realizate.

---

¹ Praxiologia este știința care studiază structura generală a activităților umane și condițiile de eficiență a acestora.

1.5. Vreți să deveniți performanți? Implicați-vă!

☞ Receptare și interiorizare

1. **Eșalonați** perioadele istorice de statornicire a conceptului de design instructional și, corespunzător, modelele cele mai importante.
2. **Evidențiați** caracteristicile principale ale design-ului instructional.

☞ Prelucrare primară a informațiilor

3. **Corelați** seminificațiile conceptului de design instructional cu cele ale proiectării didactice, selectate din literatura de specialitate.
4. **Explicați** caracteristicile activității de proiectare didactică - ca activitate de design instructional.

☞ Modelare și algoritmizare

5. **Realizați un organizator grafic** al nivelurilor proiectării didactice eşalonate și localizați în acesta proiectarea didactică de scurtă durată
6. **Modelați** grafic etapele de elaborare a unui proiect didactic al lecției în conformitate cu prevederile *Ghidului de implementare a curriculumului pentru învățământul primar*.

☞ Exprimare și argumentare

7. **Interpretați** modelele de design instructional din perspectiva prevederilor curriculare actuale asupra proiectării didactice de scurtă durată.
8. **Argumentați** importanța proiectării didactice de scurtă durată din perspectiva conceptului de proiectare didactică curriculară centrată pe elev.

☞ Prelucrarea rezultatelor

9. **Concluzionați** despre impactul TIC în activitatea proiectivă a cadrului didactic.
10. **Apreciați** rolul proiectării didactice de scurtă durată din perspectivele profesorului debutant, a celui cu experiență didactică, a elevului.

☞ Integrare

11. **Cercetați** planul de învățământ la programul de studii superioare din perspectiva formării competențelor proiective.
12. **Propuneți-vă** obiective personale pentru acest proces.

2. Proiectare didactică de scurtă durată în învățământul primar: resurse praxiologice

☐ Limba și literatura română

☐ Matematică

☐ Științe

☐ Educația moral-spirituală

☐ Istoria românilor și universală

☐ Dezvoltarea personală

2.1. Limba și literatura română. Clasa a III-a

Unitatea de învățare: Și iar cad frunze colorate

Din cartea toamnei aurii ...

Subiectul lecției: Exerciții de citire a textelor, respectând intonația impusă de conținut și semnele de punctuație. Textul: *Culesul porumbului*, după Ion Agârbiceanu

Tipul lecției: Lecție de formare a capacităților de dobândire a cunoștințelor

Unități de competențe: 3.1; 3.3; 3.5

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O1: să construiască enunțuri proprii folosind cuvintele noi;

O2: să citească corect, conștient și fluid textul propus;

O3: să răspundă corect la întrebările referitoare la conținutul textului;

O4: să identifice mesajul general al textului în baza proverbelor;

O5: să manifeste interes și curiozitate în valorificarea metodelor și instrumentelor specifice pe parcursul lecției;

Strategii didactice:

- **Forme de organizare:** frontal, frontal-individual, individual.
- **metode, tehnici și procedee:** conversația euristică, clustering, lectura imaginii, asaltul de idei, explicația, lectura explicativă, lectura selectivă tehnica RAI, exercițiul, harta textului
- **mijloace didactice:** știulete, tablă, cretă, manual, caiet, stilou, nurași cu cuvintele proverbului, PPT, proiector

Strategii de ECD: EFI.

Bibliografie:

1. *Curriculum național. Învățământ primar*, aprobat prin Ordinul MECC nr. 1124 din 20.07.2018 .https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_primare_site.pdf
2. Buruiană M., Ermicioi A., Cotelea S., *Limba și literatura română: Manual pentru clasa a 3-a*. Chișinău: Știința, 2020.
3. *Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar*. Chișinău: ©MECC; Lyceum, 2018.
https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_curriculum_primare_rom_5.pdf
4. *Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar, clasele I-IV*, aprobată prin Ordinul MECC nr. 1468 din 13.11.2019.
https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf
5. Buruiană M., Ermicioi A., Cotelea S., *Limba română: Caietul elevului: Clasa a 3-a*. Chișinău: Știința, 2020.

O	Elemente de conținut		t'	Strategii didactice			Strategii de ECD
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului		Forme	Metode	Mijloace	
Organizarea clasei (moment organizatoric)							
Asigurarea condițiilor organizatorice și psihologice pentru desfășurarea eficientă a lecției							
Verificarea temei pentru acasă. Reactualizarea cunoștințelor și a capacităților							
	<p>Verific tema pentru acasă</p> <p>Descoperiți proverbul scris pe nourași și explicați-l. bobocii, Toamna, numără, se</p> <p>Care sunt ocupațiile de toamnă a oamenilor gospodari?</p> <p>Astăzi la lecția de Limbă și literatură româna vom studia textul "Culesul porumbului" de Ion Agârbiceanu din care vom afla mai multe lucruri interesante despre una din ocupațiile plugarilor în acest anotimp. Pe parcursul lecției vom citi textul, vom alcătui propoziții cu ajutorul cuvintelor noi, vom formula întrebări în baza textului și vom face cunoștință cu date bibliografice despre autor.</p>	<p>Toamna se numără bobocii. Eu înțeleg acest proverb că toamna este anotimpul în care se adună grămadă toate roadele muncite timp de un an și se pot face concluzii în privința cât de rodnic a fost anul.</p> <p>Ocupații de toamnă: conservarea fructelor, și legumelor, strânsul nucilor, culesul merilor, culesul poamei, facerea vinului, măturatul frunzelor</p>	5 min	frontal	Conversația catihetică	nourași cu cuvintele proverbului	
				frontal	clustering		

Predarea-învățarea materiei noi

<p>Se prezintă date despre Ion Agârbiceanu și lucrările sale. Ion Agârbiceanu (n. 12 septembrie 1882- d.28 mai 1963)-a fost un scriitor, ziarist și prozator român. Pentru copii a scris multe povestiri grupate în volumul „File din cartea naturii” de exemplu: <i>”Nepotul,”</i> <i>”La săniuș,”</i> <i>”Bunica,”</i> <i>”Nepoata lui moș Mitruț”</i> <i>”Ciocârlia”</i> <i>”Fefelega”</i> ș.a. Prezint elevilor cărțile enumerate. Vă îndemn și pe voi să citiți aceste istorioare, deoarece sunt foarte interesante, le puteți găsi la bibliotecă sau chiar pe internet _Deschideți manualul la pagina 48 și analizați imaginea de lângă text. -Ce observați în imagine? - Unde au loc acțiunile? -Cum credeți ce anotimp este în imagine? Argumentați răspunsul. -Analizând titlul <i>”Culesul porumbului”</i> și imaginea, deduceți despre ce se va povesti în text. Vă propun să vedem dacă așa e, dar nu mai înainte de a explica cuvintele noi. Știulete-Prezint fructul porumbului Pănuși- foile care înfășoară știuletele Larmă- Zgomot mare; gălăgie</p>	<p>-În imagine observăm niște oameni care lucrează. -Acțiunile au loc în câmp. -În imagine este toamna, deoarece este uscat porumbul -În text se va povesti despre activitatea culesul porumbului și implicarea în ea a tuturor membrilor familiei.</p>	<p>25 min.</p>	<p>Frontal</p> <p>Frontal</p> <p>Frontal</p>	<p>Conversația euristică</p> <p>Lectura imagini;</p> <p>Asaltul de idei</p> <p>Explicația</p>	<p>PPT , proiector</p> <p>Manual</p> <p>PPT</p>
---	--	----------------	--	---	---

01	<p>Șură- încăpere, cameră unde sunt adăpostite vacile, caii sau se depozitează cerealele, uneltele agricole</p> <p>Nutreț- hrană pentru animale.</p> <p>Chiot- Strigăt puternic, răsunător</p> <p>a dezghioca – a desface pănușile sau boabele de pe știulete.</p> <p>Deschideți caietele, scrieți data de azi , temă în clasă și alcătuiți propoziții cu</p>			Individual	Exercițiul	Caiet, stilou	EFI
02	<p>Știulete.</p> <p>Larmă.</p> <p>Șură</p> <p>Nutreț</p> <p>Chiot</p> <p>A dezghioca</p>	<p>Elevii alcătuesc propoziții cu cuvintele noi.</p> <p>La sărbătoarea dedicată toamnei am înfrumusețat clasa cu știuleți. În nucul cel bătrân, păsările zgribulite făceau mare larmă. Bunica m-a trimis în șură să-i aduc o sapă. Toată vara bunelul a adunat nutreț pentru iarnă.</p>		Frontal-individual	Lectura explicativă	Manual	EFI
03	<p>-Citirea model</p> <p>Eu vă voi citi textul, iar voi fiți atenți și urmăriți cu degetul în carte. La fine vă voi pune un șir de întrebări.</p> <p>Răspundeți la următoarele întrebări:</p> <p>Care sunt personajele textului?</p> <p>Când se desfășoară acțiunea?</p> <p>Unde are loc acțiunea?</p> <p>Citirea textului în ștafetă.</p>	<p>La finele anului școlar de prin clase se aude chiote de bucurie. Când dezghiocam un știulete, din întâmplare m-am zgâriat.</p> <p>Personajele textului sunt sătenii</p> <p>Acțiunea se desfășoară din primăvară până toamna târziu.</p> <p>Acțiunea are loc în sat.</p>		Individual	Conversația		EFI

<p>Deschdeți manualul la pag. 49, ex. 2: Realizați corespondența:</p> <p>Alcătuți oral propoziții cu aceste expresii.</p> <p>Răspundeți la întrebări în baza textului</p> <p>-De ce erau îngrijorați plugarii?</p> <p>-Cum crescuse porumbul semănat după ce plouase?</p> <p>-Cum a fost toamna din acel an?</p> <p>De ce le râdea oamenilor inima?</p> <p>-Când a început culesul porumbului?</p> <p>- Cum culegeau plugarii recolta?</p> <p>-Ce făceau copiii?</p> <p>- De ce se minunau cei mai mici culegători?</p>	<p>Un elev citește până învățătorul îl oprește. Cel care a citit trebuie să numească cât mai repede un coleg care să citească mai departe</p> <p>s-a descuiat cerul- a plouat din belșug;</p> <p>Ce porumb s-a făcut! Pădure!- porumbul se făcuse înalt și roditor.</p> <p>le râdea oamenilor inima- se bucurau de recolta bogată;</p> <p>-Plugarii erau îngrijorați din cauza secetei din primăvară, care întârzia semănatul.</p> <p>-Porumbul a crescut înalt până la piept, cu fire puternice și frunze groase.</p> <p>-Toamna a fost senină și a ținut până la mijlocul lui noiembrie.</p> <p>- Oamenilor le râdea inima de bucurie deoarece, a fost un an roditor</p> <p>-Culesul porumbului a început în luna noiembrie.</p>		<p>Frontal</p> <p>Frontal- individual</p>	<p>Exercițiul</p> <p>Lectura selectivă</p>	<p>Manual</p> <p>Manual</p>	<p>EFI</p>
--	---	--	---	--	-----------------------------	------------

<p>- Ce a însemnat culesul porumbului pentru întregul sat?</p> <p>Citirea selectivă Citiți propozițiile exclamative.</p> <p>Citiți enunțurile unde se descrie porumbul</p> <p>Citiți fragmentul în care se spune că oamenii au ești la cules</p> <p>Citește propozițiile unde se descrie activitatea copiilor</p>	<p>- Plugarii își înălțau carele cu scânduri, să încapă cât mai mult porumb. - Copii ajutau maturii, iar când oboseau căutau porumb de fiert - Cei mai mici culegători se minunau de porumbul pestriț sau cel cu grăunte roșii - Pentru sat culesul porumbului a însemnat o adevărată sărbătoare.</p> <p>- Să vezi ce porumb frumos se va face! - Ce porumb s-a făcut! Pădure! - Și nu era unul să nu fi adus copii din sat! -Am găsit un știulete cu grăunțe roșii! - Culesul a însemnat pentru ei o adevărată sărbătoare! Iar eu unul pestriț!</p> <p>*Vara porumbul a crescut înalt până la piept, cu fire puternice și frunze groase. Ce porumb s-a făcut! Pădure! Câte doi-trei știuleți pe fir, încât le râdea oamenilor inima de bucurie.</p>		<p>Frontal</p>	<p>Lectura selectivă</p>	<p>Manual</p>	
--	--	--	----------------	--------------------------	---------------	--

<p>Citiți fragmentul unde se spune că culesul porumbului pentru oameni e o adevărată sărbătoare.</p>	<p>* La începutul lui noiembrie a intrat tot satul la cules. În toate lanurile se auzea cum sunt rupți știuleții și aruncați în grămezi. În văzduh plutea neîncetat larma vorbelor și o mireasmă îmbătătoare. Se culegea cu pănuși cu tot. Dezghiocau porumbul acasă, în șuri, să nu piardă bunătate de nutreț</p> <p>* Ei îi ajutau o vreme pe maturi, dar știuleții se rupeau greu și curând îi dureau mâinile. Așa că se pierdeau îndată prin lanul de porumb scoțând frunzele de mătase ale știuleților, în căutarea porumbului de fiert. Din când în când, se auzea ici-colo câte un chiot de bucurie: – Am găsit un știulete cu grăunțe roșii! – Iar eu unul pestriț! Se adunau doi-trei să-l rupă cu puteri unite. Apoi îl dezghiocau cu înfrigurare, mirându-se de frumusețea lui.</p> <p>* Spre seară, carele porneau spre sat, scârțâind de povara porumbului. Oamenii erau fericiți că recolta a întrecut orice</p>					
--	---	--	--	--	--	--

		așteptare. Culesul a însemnat pentru ei o adevărată sărbătoare!					
Consolidarea materiei și formarea capacităților: la nivel de reproducere							
04	Care dintre proverbele de mai jos exprimă mesajul textului? Argumentează alegerea făcută. În casa leneșului totdeauna e sărbătoare. De muncești bine, Dumnezeu este cu tine. Formulează 3 întrebări pe baza textului. Scrie pe caiet răspunsul. Adresează întrebările colegilor.	De muncești bine, Dumnezeu este cu tine. Elevii formulează întrebă și le adresează colegilor.	6 min	Individual Frontal-individual	Exercițiul Tehnica RAI	Caiet, manual, stilou Mingea	EFI
Evaluarea curentă, instructivă							
05	Completați cu multă atenție harta textului Titlul textului..... Autorul..... Știu despre autor..... M-am întâlnit cu personajele:..... M-a impresionat momentul când.....	Titlul textului: Culesul porumbului Autorul : Ion Agârbiceanu Știu despre autor că a fost un scriitor, ziarist și prozator român. M-am întâlnit cu personajele: satul, plugarii, copii M-a impresionat momentul ,când este descris bucuria copiilor când găseau porumbi pestriți.	7 min	frontal	Harta textului	PPT	EFI
Bilanțul lecției. Concluzii							
	Anunț sfârșitul lecției. Exprim judecăți de valoare asupra activității elevilor.	Elevii receptionează mesajul.	1 min.				
Anunțarea temei pentru acasă							
	Citiți textul „Culesul porumbului” după Ion Agârbiceanu și realizați ex. 1 și 2 din Caietul elevului, p. 23-24.	Elevii fac notițe.	1 min.	frontal	explicația	agendă	

2.2. Matematică. Clasa I

Unitatea de învățare: Numerele naturale 0-20. Adunarea și scăderea în centrul 0-20

Subiectul lecției: Adunări și scăderi successive.

Tipul lecției: de formare a capacităților de dobândire a cunoștințelor.

Unități de competențe:

- 4.4. Efectuarea adunării și scăderii în centrul 0 – 20, fără trecere peste ordin.
- 4.5. Aplicarea operațiilor de adunare, scădere și a proprietăților acestora pentru: compunerea, descompunerea numerelor naturale 0 – 20; aflarea numerelor necunoscute în exerciții, șiruri date.
- 4.7. Rezolvarea problemelor simple de adunare și de scădere, cu sprijin în schemă, rezolvare și răspuns.
- 4.8. Formularea problemelor simple de adunare și de scădere, cu sprijin în: imagini; enunț incomplet; reprezentări schematice.

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1:** să recepteze limbajul matematic aferent operațiilor de adunare și scădere în diferite contexte educaționale;
- O2:** să rezolve exerciții cu două operații de adunare și/sau scădere în centrul 0-10, explicând ordinea efectuării operațiilor în cuvinte proprii;
- O3:** să rezolve prin exercițiu, fără a realiza schema, probleme cu adunări și scăderi succesive;
- O4:** să modifice datele unei probleme rezolvate astfel încât rezolvarea să se schimbe conform unui exercițiu dat;
- O5:** să manifeste interes și deschidere pentru calcul corect, rational, fluent în contextul realizării sarcinilor de învățare;
- O6:** să adopte atitudini adecvate în cadrul cooperării în perechi în contexte de învățare.

Strategia didactică (inductiv-deductivă):

- Forme: frontală; frontal-individuală; în perechi.
- Metode și procedee: problematizare; modelare; rezolvare comentată (protocolul gândirii cu voce tare); demonstrație; joc didactic.
- Mijloace: manual; proiector; prezentare PPT; evantaie cu semnele operațiilor; plicuri cu pătrate decupate din carton.

Strategii de ECD: EFI, evaluare reciprocă.

Bibliografie:

1. Curriculum national, Învățământul primar. Chișinău: Lyceum, 2018.
2. Ursu, L.; Lupu, I.; Iasinschi, Iu. Matematică, manual pentru clasa I. Chișinău: Prut Internațional, 2021.
3. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: Lyceum, 2018.
4. Ursu, L.; Lupu, I.; Iasinschi, Iu. Ghid de implementare a manualului de matematică pentru clasa I. Chișinău: Prut Internațional, 2021.
5. Ursu, L. Matematică, clasa I. Caietul elevului nr. 2. Chișinău: Prut Internațional, 2016.

SCENARIUL DIDACTIC AL LECȚIEI

O	Elemente de conținut		Strategii didactice			Strategii de ECD
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevilor	Forme	Metode	Mijloace	
EVOCARE (5')						
O ₁	<ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea condițiilor și climatului favorabil începerii organizate a lecției. • Actualizarea cunoștințelor necesare pentru dobândirea noilor cunoștințe <ul style="list-style-type: none"> - La adunare, obținem mai mult sau mai puțin? - Dar la scădere? - Acum luați în mâini evantaiul cu semnele operațiilor. Eu vă voi adresa întrebări, iar pe vă rog să arătați semnul corespunzător. - Prin ce operație aflăm câte obiecte sunt în total? - Erau câteva obiecte și am luat câteva. Prin ce operație aflăm câte obiecte sunt acum? - Erau câteva obiecte și am mai pus câteva. Prin ce operație aflăm câte obiecte sunt acum? • Anunțarea temei și a obiectivelor lecției <ul style="list-style-type: none"> - La această lecție vom rezolva exerciții și probleme cu două operații. Vom lucra și cu toată clasa împreună, și în perechi. Cum credeți că trebuie să fim pentru a reuși? 	<ul style="list-style-type: none"> - Mai mult. - Mai puțin. - „+” - „-” - „+” - Prietenoși, atenți, isteți, activi etc. 	Frontal	Întrebări-probleme	Evantai cu semnele operațiilor	EFI
REALIZAREA SENSULUI (30')						
	<ul style="list-style-type: none"> • Explorarea modelelor obiectuale, grafice, simbolice pentru sesizarea proprietății asociative a adunării Sarcina nr. 1, pagina 74 <ul style="list-style-type: none"> - Observați adunarea cubulețelor în imaginile de la sarcina nr. 1, pagina 74. - Câte cubulețe verzi sunt în fiecare imagine? 	<ul style="list-style-type: none"> - 1 cubuleț verde în fiecare imagine. - 2. 	Frontal	Lectura imaginilor	Manual	EFI

	<ul style="list-style-type: none"> - Câte cubulețe roșii sunt pe fiecare imagine? - Dar albastre? - Deci, se adună aceleași trei numere, dar în ordine diferită. Cum credeți, se obțin rezultate identice sau diferite? - Haideți să ne convingem jucându-ne cu pătrățele în loc de cubulețe. Scoateți pătrățelele din plicuri. Le vom aranja în ordine diferită. Voi veți lucra în perechi pe bănci, iar pe urmă veți privi la ecran cum am aranjat eu pătrățelele și câte am obținut în total. Începem. - Întâi la un pătrățel adăugați două, apoi încă 3. Câte sunt în total? Observați la ecran (Anexa 1). Am adunat întâi 1 cu 2 și am obținut 3, apoi la 3 am mai adunat 3 și am obținut 6. - Acum să asociem pătrățelele altfel. Întâi două pătrățele cu trei, apoi încă unu. Câte sunt în total? Observați la ecran (Anexa 2). Acum am asociat termenii altfel, dar suma a rămas aceeași. Am adunat întâi 2 cu 3 și am obținut 5, apoi la 1 am adunat 5 și am obținut 6. - Sa mai asociem pătrățelele încă într-un alt mod. Întâi unu cu trei, apoi încă două. Câte sunt în total? Observați la ecran (Anexa 3). Acum am asociat termenii altfel, dar suma a rămas tot aceeași. Am adunat întâi 1 cu 3 și am obținut 4, apoi am adunat 4 cu 2 și am obținut 6. 	<ul style="list-style-type: none"> - 3. - Identice. 	În perechi	Modelare	Plicuri cu pătrățele, PPT	EFI
O ₁	<ul style="list-style-type: none"> • Construirea modelului verbal al noului: generalizarea unei propoziții matematice, formulată la nivel accesibil vârstei elevilor - Ce concluzie putem face despre adunarea a trei numere? - Așa este: oricum am asocia termenii, suma rămâne aceeași. 	<p>Propun o formulare posibilă, de ex.: Dacă schimbăm termenii cu locul, suma nu se schimbă.</p>	Frontal	Întrebare-problemă	Manual	EFI

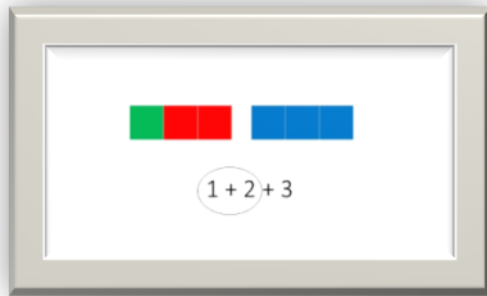
	<ul style="list-style-type: none"> - Să citim această concluzie din manual, așa cum ne-o prezintă Știe-Tot. 	<ul style="list-style-type: none"> - Oricum am asocia termenii, suma rămâne aceeași. 				
O ₂	<ul style="list-style-type: none"> • Concretizarea generalizării formulate: feedback pe baza unui sistem de sarcini special conceput pentru a asigura comprehensiunea și a preveni eventualele greșeli (tipice). Sarcina 2, p. 74 - Să ne convingem că am înțeles bine și putem să folosim această concluzie. Rezolvăm sarcina nr. 2 oral, în perechi. Un elev calculează asociind termenii într-un mod care îi place, iar colegul de bancă preia ștafeta și asociază termenii altfel. Dacă se comite o greșeală, ceilalți semnaleză bătănd din palme, iar elevul respectiv se autocorectează. - Ghidez perechile de elevi în rezolvarea exercițiilor din prima linie (3 exerciții). Sarcina nr. 3. - Observați că în aceste exerciții sunt și scăderi. Cum credeți, tot e posibil de efectuat operațiile în orice ordine, așa cum am văzut că e posibil când avem două adunări? - Așa este. Doar la adunare putem asocia numerele oricum. La scădere nu e posibil, deoarece putem scădea doar dintr-un număr mai mare unul mai mic, dar dintr-un număr mai mic – unul mai mare nu putem. - Să luăm al doilea exercițiu din prima coloană și să ne convingem. Întâi efectuăm operațiile succesiv, adică pe rând. $5 + 2 = 7$, $7 - 6 = 1$. 	<p>De exemplu: 1) $1 + 4 + 5$. Un elev: <i>Eu adun întâi $1 + 4 = 5$, apoi $5 + 5 = 10$.</i> Colegul lui de bancă: <i>Eu adun întâi $4 + 5 = 9$, apoi $1 + 9 = 10$. Tot 10 obțin.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Nu e posibil. 	În perechi	Rezolvare comentată (protocolul gândirii cu voce tare)	Manual	Evaluare reciprocă EFI
			Frontal	Întrebare-problemă		Demonstrație

	<p><i>Acum să încercăm să efectuăm întâi scăderea, apoi adunarea. Deodată observăm că din 2 nu putem scădea 6. Deci, dacă într-un exercițiu avem scăderi, trebuie să efectuăm operațiile pe rând, succesiv. Dar dacă avem doar adunări, le putem efectua oricum ne pare mai rațional, mai ușor, cum ne place.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Să rezolvăm exercițiile din coloanele a doua și a treia oral, în perechi, așa cum stați în bănci. Primul elev spune prima operație, al doilea elev preia ștafeta și spune a doua operație.</i> <p><i>Dacă se comite o greșeală, ceilalți semnalează bătând din palme, iar elevul respectiv se autocorectează.</i></p>	<p>De exemplu: $6 - 3 + 4$ Un elev: $6 - 3 = 3$. Colegul de bancă: $3 + 4 = 7$.</p>	În perechi	Rezolvare comentată (protocolul gândirii cu voce tare)		Evaluare reciprocă, EFI
	<p>Pauză dinamică <i>În continuare vom lucra în caiete. Să ne pregătim degețele pentru scriere. Vă rog să vă ridicați în picioare și să dansăm împreună sub cântecelel „Zece degețele”.</i></p>	Audiază/ îngână cântecelel privind la ecran și realizează mișcări după preferință.	Frontal		PPT https://www.youtube.com/watch?v=PCvYYmVyR-k	
O ₃	<ul style="list-style-type: none"> • Integrarea achiziției matematice noi în structurile existente prin transfer în situații diverse Sarcina 4 a) <ul style="list-style-type: none"> - <i>Eu voi citi problema cu voce, iar voi citiți în șoaptă odată cu mine și urmăriți cu degețelul în manual.</i> - <i>Cine poate răspunde la întrebarea problemei?</i> - <i>Cum ai calculat?</i> <p><i>Scriem rezolvarea prin exercițiu.</i> <i>Scriu la tablă: $2 + 3 + 4 = 9$ (j.).</i></p>	<p>Citesc în șoaptă și urmăresc cu degețelul în manual.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>9 jucării în total.</i> - <i>Întâi am adunat 2 leuți cu 3 căței și am obținut în total 5 jucării. Apoi am mai adăugat 4 tigrișori și am obținut în total 9 jucării.</i> <p>Scriu în caiete.</p>	Frontal-individual	Rezolvare comentată (protocolul gândirii cu voce tare)	Manual, caiete, tablă	

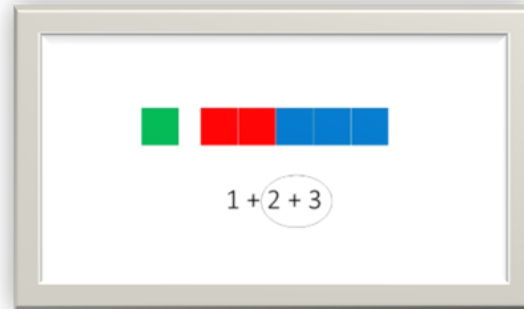
O ₄	<p>- <i>Se poate calcula și altfel? Dacă da, cine propune un alt mod de calcul?</i></p> <p><i>Scriem dedesubt și acest exercițiu.</i> Scriu la tablă: $2 + 4 + 3 = 9$ (j.).</p> <p>- <i>Încă o data ne-am convins că dacă avem două adunări, putem să le efectuăm în orice ordine, cum dorim – suma nu se va schimba.</i> <i>Scriem răspunsul scurt.</i> Scriu la tablă: Răspuns: 9 j.</p> <p>Sarcina 4 b)</p> <p>- <i>La fel, eu voi citi problema cu voce, iar voi citiți în șoaptă odată cu mine și urmăriți cu degețelul în manual.</i></p> <p>- <i>Să povestim problema și să scriem totodată rezolvarea prin exercițiu.</i> <i>Erau 10 călători, scriem 10.</i> <i>Au coborât 4. Ce scriem?</i> <i>Apoi au urcat 2. Ce scriem în continuare?</i> <i>Cum vom calcula câți sunt acum?</i> <i>Am obținut exercițiul: $10 - 4 + 2 = 8$ (c.)</i></p> <p>- <i>Se poate calcula și altfel, așa ca în problema despre jucării? Fiți atenți! Doar atunci când avem la rând numai adunări, putem să schimbăm numerele cu locul așa cum dorim.</i> Scriu la tablă răspunsul scurt: Răspuns: 8 (c.)</p> <p>- <i>Acum haideți să modificăm împreună problema astfel încât să se rezolve prin exercițiul: $6 + 3 - 2$.</i> <i>Eu încep, iar voi continuați:</i> <i>În autobus erau ...</i></p>	<p>- De exemplu: <i>Eu propun întâi să adunăm 2 leuți cu 4 tigrișori și obținem în total 6 jucării. Apoi mai adăugăm 3 căței și obținem în total 9 jucării.</i> Scriu în caiete.</p> <p>Scriu în caiete.</p> <p>Citesc în șoaptă și urmăresc cu degețelul în manual.</p> <p>- <i>Minus patru.</i> - <i>Plus 2.</i> - $10 - 4 = 6, 6 + 2 = 8.$</p> <p>- <i>Nu se poate.</i></p> <p>...6 călători.</p>		<p>Problematizare</p>	
----------------	--	---	--	-----------------------	--

	<p><i>La stație au...</i> <i>La următoarea stație au...</i> <i>Explicați cum calculăm câți călători sunt acum în autobus.</i></p>	<p><i>... urcat 3 călători.</i> <i>...coborât 2 călători.</i> $6 + 3 = 9$, $9 - 2 = 7$. Acum în autobuz sunt 9 călători.</p>				
REFLECȚIE (5')						
	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluarea curentă, instructivă, pentru materia nouă Bilanțul lecției - <i>La final de lecție, haideți să ne convingem că ați înțeles tema nouă.</i> <i>Observați la ecran exercițiile pe care le prezintă Știe-Tot. Dacă considerați că numerele pot fi schimbate cu locul, săriți în sus. Dacă nu este posibil – vă așezați în pirostrie. Nu vă luați unul după altul, fiecare – cu propria opinie.</i> Proiectez pe ecran primul exercițiu: $1 + 7 + 2$. Proiectez al doilea exercițiu: $9 - 6 + 5$. Proiectez al treilea exercițiu: $8 - 1 - 5$ (Anexa 4). Cer argumentare. • Tema pentru acasă: Pagina 7 din caietul elevului nr. 2. 	<p>Sar. Se așează în pirostrie. Se așează în pirostrie. De ex.: <i>Doar dacă avem două adunări succesive, putem să le efectuăm în orice ordine.</i></p>	Frontal	Joc didactic	PPT	EFI

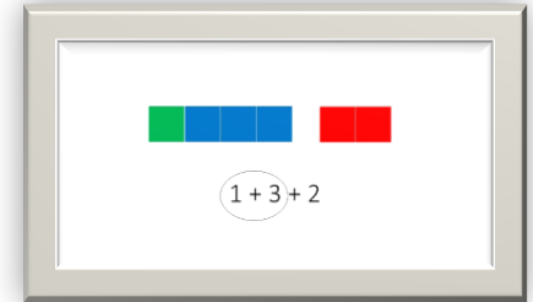
Anexa 1

Anexa 2

Anexa 3

2.3. Științe. Clasa a II-a

Unitatea de învățare: Primăvara

Subiectul lecției: Primăvara

Tipul lecției: mixtă

Unități de competență:

4.1. Descrierea fenomenelor naturii specifice primăverii.

4.6. Propunerea unor acțiuni de protecție a plantelor și animalelor

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil să:

O₁: să distingă semnele caracteristice anotimpului primăvara, utilizând elementele de limbaj specific;

O₂: să enumere fenomenele caracteristice primăverii;

O₃: să determine asemănările și deosebirile dintre două anotimpuri;

O₄: să propună acțiuni de protecție a plantelor și animalelor pe timp de primăvară.

O₅: să manifeste atitudine critică și creativă în realizarea sarcinilor.

Strategii didactice:

- **forme:** frontal, frontal-individual, individual, în perechi;
- **metode, tehnici și procedee:** conversația euristică, lucrul cu manualul, expunerea, explicația, exercițiul, tehnica *Extindere*, tehnica *Diagrama Wenn*, tehnica *Imi place/nu reușesc*.
- **mijloace:** tablă, manual, fișe, planșă, ecran, PPT.

Strategii de ECD: evaluare formativă interactivă.

Bibliografie:

1. *Curriculum național. Învățământ primar*, aprobat prin Ordinul MECC nr. 1124 din 20.07.2018. https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_primare_site.pdf
2. *Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar*. Chișinău: ©MECC; Lyceum, 2018. https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_curriculum_primare_rom_5.pdf
3. *Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar*, aprobată prin Ordinul MECC nr. 1468 din 13.11.2019. https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf
4. Bărbulescu G., Ioniță D., Cănașoiu A. *Științe, Chișinău: Litera, 2010.*

SCENARIUL DIDACTIC AL LECȚIEI

0	Elemente de conținut		t'	Strategii didactice			Strategii de ECD
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevilor		Forme	Metode	Mijloace	
1. Organizarea clasei							
	Asigurarea condițiilor și climatului favorabil începerii organizate a lecției.	Elevii se pregătesc de lecție.	1'	Frontal		Sala de clasă	
2. Verificarea temei pentru acasă. Reactualizarea cunoștințelor și a capacităților							
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dezvoltați propoziția de la tablă: <i>Zumzăie</i>. ▪ Când albinele zumzăie puternic? ▪ Când înfloresc pomii? ▪ După ce anotimp vine primăvară? ▪ Peste câte zile va fi primăvară? ▪ Care sunt lunile de primăvară? ➤ Anunțarea temei și a obiectivelor lecției ▪ Observați imaginile din manual, p.74. ▪ Ce anotimp este reprezentat în imagini? ▪ Cum v-ați dat seama? ▪ Ce alte semne ale primăverii cunoașteți? 	<ul style="list-style-type: none"> • Elevii dezvoltă propoziția. Zumzăie. Albinele zumzăie. Albinele zumzăie vesel. Albinele zumzăie vesel în livadă. Albinele zumzăie vesel în livada înflorită. - Albinele zumzăie puternic când pomii sunt în floare. - Pomii înfloresc primăvara. - Primăvara vine după iarnă. - Primăvara vine în 6 zile. - Lunile de primăvară sunt: martie, aprilie, mai. ▪ Elevii observă imaginea din manual. - În imagine este reprezentat anotimpul primăvara. - În imagine sunt pomi înfloriți, mult soare, frunzulițele sunt mici, păsările zboară jucăușe. 	7'	<p style="text-align: center;">Frontal</p> <p style="text-align: center;">Frontal</p>	<p style="text-align: center;">Tehnica <i>Extindere</i></p> <p style="text-align: center;">Conversația</p> <p style="text-align: center;">Lucrul cu manualul</p>	<p style="text-align: center;">Tablă magnetică</p> <p style="text-align: center;">Manual</p> <p style="text-align: center;">Caiet</p>	<p style="text-align: center;">EFI</p> <p style="text-align: center;">EFI</p>

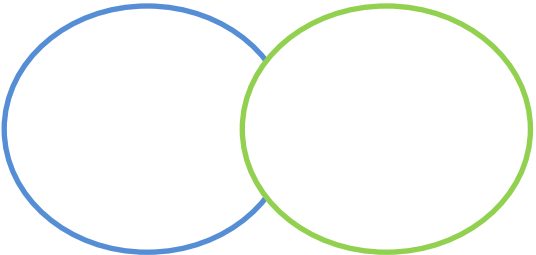
	<ul style="list-style-type: none"> Astăzi veți învăța despre caracteristicile anotimpului primăvara. Scrieți tema lecției în caiete: <i>Vine, vine primăvara!</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Elevii notează tema. 							
3. Predarea-învățarea materiei noi									
01	<ul style="list-style-type: none"> Ce se întâmplă în natură primăvara? 	<ul style="list-style-type: none"> Primăvara în natura: <ul style="list-style-type: none"> Se topește zăpada; Încolțește iarba și răsar primele flori; Înmuguresc și înfloresc arborii; Insectele devin active; Se întorc păsările călătoare; Unele animale nasc puii; Soarele încălzește mai puternic. Elevii citesc textul-suport din manual. 	3'	Frontal	Conversația euristică		EFI		
	02		<ul style="list-style-type: none"> Citiți textul – suport. Întrebări de sinteză: <ul style="list-style-type: none"> Cum sunt zilele de primăvară spre deosebire de nopți? Ce schimbări se produc în viața animalelor? Ce fac oamenii pe câmpuri primăvara? <i>Ce fenomene naturale au loc primăvara??</i> În ce anotimpuri poate ploua? Primăvara ploile sunt uneori însoțite de fulger și tunet. Se poate așterne și bruma. 	<ul style="list-style-type: none"> Zilele devin mai lungi; Insectele devin active; Se întorc păsările călătoare; Unele animale nasc puii; Oamenii ară ogoarele și plantează semințe. Se topesc zăpada și gheața. Vara, toamna, iarna și primăvara. 	7'	Individu- al	Lucrul cu manualul	Manual	EFI
	<table border="1"> <tr> <td>Fulger – fenomen natural ce se caracterizează</td> <td>Tunet – zgomot puternic, prelungit, care însoțește fulgerul.</td> </tr> </table>	Fulger – fenomen natural ce se caracterizează	Tunet – zgomot puternic, prelungit, care însoțește fulgerul.			Frontal	Expunerea	Imagine	
Fulger – fenomen natural ce se caracterizează	Tunet – zgomot puternic, prelungit, care însoțește fulgerul.								

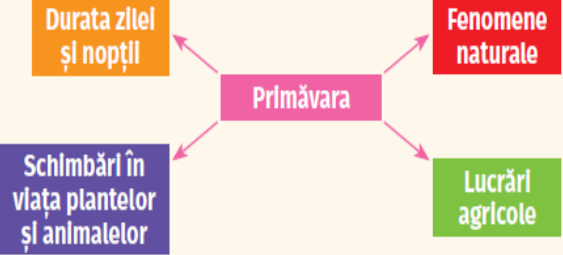
<p>printr-o manifestare luminoasă, însoțită de tunet.</p>		<p>- Primul este sesizat fulgerul.</p>			Explicația		EFI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ce fenomen este sesizat primul: fulgerul sau tunetul? ▪ De ce? ▪ <i>Informează suplimentar:</i> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Sunt arbori care înfloresc înaintea înfrunzirii cum ar fi: mărul, caisul, cireșul, nucul, vișinul. ✓ Martie — <i>germănar (încolțitorul)</i> — denumirea populară face aluzie la nenumăratele legende despre Marta, la noi numită frecvent Dochia, legende în care întâmplările redau confruntarea dintre iarnă și primăvară. ✓ Aprilie — <i>prier</i>. Prier trimite la luna prielnică. ✓ Mai — <i>florar/frunzar</i> reflectă timpul înfloririi, al înverzirii, de aceea oamenii obișnuiau să spună că este vremea în care „raiul coboară pe pamânt”. 							

4. Consolidarea materiei și formarea capacităților: la nivel de reproducere

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizați sarcina 1, pag.75, în caiete. ▪ Verificarea celor realizate. 	<ul style="list-style-type: none"> • Completează în caiet enunțul: Știu că este primăvara, atunci când..... • Elevii cetesc ce au scris în caiet. 	5'	Front al-Individual	Exercițiul		EFI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Citiți condiția sarcinii 3 din manual. ▪ Ce activități desfășoară oamenii primăvară? 	<p>- Oameni ară ogoarele; Plantează și îngrijesc livezile.</p>		Front al	Exercițiul		EFI

03	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ce alte activități cunoașteți? ▪ Lucrul în perechi: Compară anotimpurile toamna și primăvara, indicând asemănările și deosebirile. 	<ul style="list-style-type: none"> - Văruirea copacilor, curetenia prin curte, etc. <ul style="list-style-type: none"> • Asemănări: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Durează 3 luni, ploaia și bruma, sunt două fenomene comune ambelor anotimpuri. • Deosebiri: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Toamna: zilele devin mai scurte și posomorâte, cad frunzele, insectele se ascund sub scoarța copacilor, păsările pleacă în țările calde, oamenii strâng roadele. ✓ Primăvara: natura renvie, zilele devin mai lungi, soarele încălzește mai puternic, insectele devin active, animalele nasc pui etc. <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Elevii subliniază pe fișă.</i> 	<p>Lucrul în perechi</p> <p>Indiv dual</p> <p>Front al</p>	<p>Diagrama WENN</p> <p>Exercițiul</p>	<p>PPT</p>	<p>EFI</p> <p>EFI</p> <p>EFI</p>
04	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alegeți varianta corectă (scris la ecran). ✗ Zilele de primăvară sunt <i>mai lungi/mai scurte</i> decât noapțile. ✗ Încălzirea/Răcirea vremii duce la înverzirea copacilor. ✗ Primăvara este anotimpul împerecherii/hibernării animalelor. ✗ Ploile de primăvară sunt însoțite de <i>brumă/fulger și tunet</i>. ▪ Ce puteți face primăvară pentru a proteja plantele și animalele? 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Zilele de primăvară sunt <i>mai lungi</i> decât noapțile. ✗ Încălzirea vremii duce la înverzirea copacilor. ✗ Primăvara este anotimpul împerecherii animalelor. ✗ Ploile de primăvară sunt însoțite de <i>fulger și tunet</i>. ▪ Putem participa la plantarea arborilor în curtea școlii, la sădirea plantelor în grădini, construirea hrănitoarelor. 				

5. Evaluarea curentă, instructivă, pentru materia nouă

05	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Descrieți anotimpul primăvara după schema: 	Elevii realizează sarcina propusă.	5'	Frontal- individual	Exercițiul	Fișă	EFI	
		6. Bilanțul lecției. Concluzii						
05	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Continuați gândurile, ținând cont de ceea ce ați realizat la lecție: ▪ <i>Îmi place/nu reușesc ...</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Îmi place să descriu un anotimp;</i> ▪ <i>Nu reușesc ...</i> 	3'	Frontal	Tehnica <i>Îmi place/nu reușesc...</i>		EFI	

2.4. Educația moral-spirituală. Clasa a II-a

Unitatea de învățare: Învăț să fiu om

Subiectul lecției: Să protejăm natura-casa noastră!

Tipul lecției: mixtă

Unități de competență:

4.2 Adoptarea atitudinii responsabile față de acțiunile proprii în situații școlare și extrașcolare.

Obiectivele lecției:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

01- să relateze despre faptele omului care duc la poluarea mediului în baza imaginilor propuse;

02- să identifice acțiunile care pot ameliora poluarea naturii în baza filmulețului;

03- să selecteze activitățile pe care le desfășoară, cu scopul de a îngriji spațiile publice în baza experienței personale;

04- să aprecieze valoric importanța panourilor de protecție a naturii în baza informației din manual;

05- să manifeste disponibilitate de a comunica competitiv și cooperant în cadrul activității.

Strategii didactice:

- Forme de organizare: frontal, individual, în perechi
- Metode, procedee și tehnici: conversația euristică, explicația, problematizarea, lucrul cu manualul, exercițiul, jocul didactic
- Mijloace didactice: scrisoarea Planetei, imagini, filmuleț, manualul, caietul, foi A3, tabla

Strategii de ECD: evaluarea formativă interactivă (EFI)

Bibliografia:

1. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: MECC. 2018.
2. Cara A., Neculcea T., Vartic A. Educația moral-spirituală: Manual pentru clasa a II-a - Chișinău, Lyceum 2019
3. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, MECC. 2018.
4. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori, clasele I-IV. Chișinău: MECC, 2019.

Scenariul didactic al lecției

O	Elemente de conținut		t	Strategii didactice			Strategii de ECD
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevilor		Forme de organizare	Metode, procedee	Mijloace didactice	
1.Organizarea clasei							
Asigurarea condițiilor și climatului favorabil începerii organizate a lecției							
2.Verificarea temei pentru acasă.Reactualizarea cunoștințelor și a capacităților							
01	<ul style="list-style-type: none"> • Salutul. • Anunț elevii că am primit o scrisoare care este adresată lor. • Solicit un elev să citească „Mesajul Planetei Pământ” <p>-Copii,doriți să ajutați planeta Pământ? -Vă rog să priviți în manual la pag. 83, la ambele imagini și să-mi spune-ți unde ați vrea să vă jucați? -Dar de ce nu ați ales imaginia în care pământul e poluat? -Dar cum credeți care sunt activitățile întreprinse de copii ce pot duce la „îmbolnăvirea” mediului? -Care după părerea ta sunt consecințele acestor fapte?cum ai defini tu cuvântul poluare? -Astăzi la lecție vom discuta despre responsabilitatea noastră de a proteja natura,care de fapt este casa noastră. O să relatăm despre faptele omului care duc la poluarea mediului ,o să descoperim activitățile care pot ameliora această problemă,vom discuta despre importanța panourilor de protecție a mediului și multe alte informații utile pentru voi.</p>	<p>-Ascultăm cu atenție mesajul citit.</p> <p>-Acolo unde e curat, unde totul în jur e verde.</p> <p>-Pentru că acolo ne putem îmbolnăvi,e murdar și nu sunt condiții necesare ca să supraviețuim.</p> <p>-Ruperea florilor,a ramurilor copacilor,lăsarea focului nesupravegheat în pădure,aruncăm ambalajele din hârtie,plastic la întâmplare,omor animalele etc.</p> <p>-Aerul nu mai este curat;apele nu mai sunt curate; unele animale și plante sunt pe cale</p>	1 5 1	frontal	<p>Problematizarea</p> <p>Converța euristică</p>	<p>Imagini</p> <p>Scrisoarea</p>	EFI

		de dispariție;solul este acoperit de gunoi etc. -Poluarea este îmbolnăvirea pământului.					
3.Predarea învățarea materiei noi							
02	<ul style="list-style-type: none"> Propun eleviilor să citească poezia reprezentată în manual (ex. 3, p.) Elevii sunt solicitați să răspundă la următoarea întrebare: -De ce natura este casa noastră comună? -Ce poți face tu, pentru a proteja „casa noastră”? <ul style="list-style-type: none"> Notăm pe caiete acțiunile copiilor care duc la protejarea mediului. (modalități de protecție a mediului) Prezint elevilor un filmuleț. https://www.youtube.com/watch?v=2yyBJMH8x3w <p>-Ce ai simțit când ai privit filmul? -Ce concluzie ai făcut?</p> <p>-Vă propun un joc,care se numește „Eu greșesc,tu corectează” -Voi citi niște propoziții care sunt greșite,elevul numit va identifica greșeala și va corecta propoziția,dacă propoziția într-adevăr este formulată corect elevul este aplaudat dacă nu, solicit alt elev . 1.Îmi place să culeg florile din pădure și să rup crengile din copaci. 2.Arunc gunoiul pe străzi 3.las focul în pădure nesupravegheat 4.Lovesc animalele 5.las gunoiul în pădure</p>	<p>-Privim imaginile și notăm ceea ce observăm.</p> <p>-O fetiță îngrijește un cal. -Niște copii strâng gunoaiele. -Niște copii hrănesc animalele. -Să planteze copaci,să pună panouri informative. -Vizionăm filmulețul -Dezamăgire -Că împreună putem să salvăm ceea ce ne oferă natura. 1.Admir florile și copacii fără a le provoca rău. 2.Arunc gunoiul în locuri amenajate 3.Nu las focul nesupravegheat 4.Îngrijec animalele,le hrănesc 5.Strâng tot gunoiul din pădure la plecare 6.separ gunoiul în dependență de material 7.Ud florile din curte periodic</p>	3	Frontal	Exercițiul	Filmuleț	EFI
			2		Conversația	Imagini	
			7		Lucrul cu manualul	caietul	
			5	Frontal-individual	Jocul didactic „Eu greșesc, tu corectează”		

03	<p>6.pun gunoaiele la un loc 7.florile din curte sunt udate doare de ploaie</p> <ul style="list-style-type: none"> Citesc elevilor o situație pe care trebuie să o analizeze. <p>-Sunteți cu prietenii la un picnic.Totul este minunat,natura e nemaipomenită.Totul a decurs frumos, e timpul să vă reîntoarceți spre casă,ce activități e nevoie să realizezi pentru a lăsa totul așa cum ați găsit?</p> <ul style="list-style-type: none"> Solicitați ca elevii în perechi să continue enunțurile de la ex. 4 : <p>-Dacă n-ar răsări soarele, atunci...</p> <p>-Dacă ar fi otrăvite toate apele ,atunci...</p> <p>-Dacă n-ar fi roditor pământul, atunci...</p>	<p>-Vom stinge focul ,vom strânge gunoiul separându-l.</p> <p>...</p> <p>...atunci nu ar mai exista viață pe pământ.</p> <p>...animalele și oamenii ar muri de sete</p> <p>...atunci toate viețuitoarele nu ar avea ce să mînce.</p>		<p>Frontal- individual</p> <p>În perechi</p>			
4.Consolidarea materiei și formarea capacităților la nivel: a)de reproducere; b)productiv							
04	<ul style="list-style-type: none"> La nivel de reproducere <p>-Propun elevilor să-mi spună ce cunosc despre panourile de protecție a naturii.</p> <p>-Analizăm ex. 7 pag 84.</p> <p>-Prezintă elevilor exemple cu panouri de protecție în diferite locuri (parcuri, pădure, alei) (Anexa 1)</p> <p>-Propun ca elevii să discute în perechi despre ce panouri ar trebui puse în curtea școlii și pe alei.</p> <ul style="list-style-type: none"> La nivel productiv <p>-Formez 5 grupuri de lucru.Grupurile primesc câte o coală de hârtie.</p> <p>-Fiecare grup trebuie să realizeze câte un panou de protecție a mediului pe care l-ar pune: Grupul I- în curtea școlii. Grupul II-în parc</p>	<p>-Analizăm exercițiul propus.</p> <p>-Nu distruge natura!</p> <p>-Nu rupe florile!</p> <p>-Nu călca iarba!</p> <p>...</p> <p>-Ascultăm sarcina propusă.</p> <p>-Realizăm posterul.</p>	<p>4</p> <p>10</p>	<p>frontal</p> <p>În perechi</p>	<p>Exercițiul</p> <p>Lucrul cu manualul</p>	<p>Foi A3</p>	<p>EFI</p>

	Grupul III-în pădure Grupul IV-în curtea casei Grupul V-pe o alee							
5.Evaluarea curentă, instructivă, pentru materia nouă.								
05	<ul style="list-style-type: none"> Exprim și solicit de la elevi judecări asupra activității la lecție. -Despre ce am vorbit azi la lecție? -Ce ați învățat nou? -Ce concluzii ați formulat? -Ce ți-a plăcut cel mai mult la lecție?	-Realizăm reflecții asupra activității.	2	frontal	Declar lumii întregi	microfon	EFI	
6.Bilanțul lecției. Concluzii								
05	-Propun ca fiecare dintre voi să aducă câte un argument în favoarea protecției naturii, continuând enunțul: <i>Trebuie să protejăm natura deoarece ...</i>	-Argumentăm.	2	frontal	Conversația	imagini	EFI	

Anexa 1

NU APRINDEȚI FOCUL ÎN PARC!

NU LĂSAȚI GUNOIUL!

NU FACEȚI GĂLĂGIE!

2.5. Istoria românilor și universală. Clasa a IV-a

Subiectul lecției: Viața copiilor în decursul istoriei. Jocurile copiilor.

Tipul lecției: mixtă

Unități de competențe:

1.1. Receptarea termenilor istorici în diverse contexte de comunicare.

1.3. Localizarea în spațiu și timp a faptelor, evenimentelor referitoare la istoria familiei, a localității natale.

Obiectivele lecției:

La sfârșitul lecției elevul va fi capabil:

01 - să numească oral cuvinte adiacente cuvântului „copii”, folosind metoda ciorchinelui;

02 - să formuleze corect enunțuri, utilizând noțiunile istorice recomandate;

03 - să plaseze pe axa cronologică evenimente propuse, în baza cunoștințelor proprii;

04 - să compare în scris viața copiilor din trecut cu cea din prezent, conform metodei diagrama Venn;

05 - să creeze cvintetul cuvântului „copii” conform algoritmului propus;

06 - să manifeste disponibilitate de a comunica competitiv și cooperant.

Strategii didactice:

Forme de organizare: frontal, individual, frontal-individul.

Metode si procedee: conversația euristică, explicația, diagrama Venn, exercițiul, ciorchinele, expunerea, tehnica cvintetul.

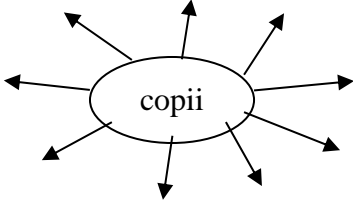
Mijloace didactice: tabla, creta, manualul pag. 16, caiet, creion, riglă, stilou, agendă, proiector, calculator, Anexa 1, Anexa 2.

Strategii de evaluare: EFI, Autoevaluare.

Bibliografie:

1. Curriculum pentru învățământul primar. [online]. Chișinău: MECC, 2018. 212 p. [accesat pe 05.09. 2021] Disponibil pe Internet: https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_primare_05.09.2018.pdf
2. CERBUȘCA P. Istoria românilor și universală. Manual pentru clasa a IV-a. [online]. Chișinău: Editura Știința, 2020. 76 p. [accesat pe 05.09. 2021] Disponibil pe Internet: [IV_Istoria_romanilor_si_universala_\(a.2020,_in_limba_romana\).pdf](IV_Istoria_romanilor_si_universala_(a.2020,_in_limba_romana).pdf)
3. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. [online]. Chișinău: MECC, 2018. 272 p. [accesat pe 05.09.2021]. Disponibil pe Internet: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_curriculum_primare_rom_5.pdf
4. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar, clasele I-IV. [online]. Chișinău: MECC, 2019. 69 p. [accesat pe 05.09. 2021] Disponibil pe Internet: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.20191_site.pdf
5. Proiectare didactică de lungă durată pentru clasele I-IV, pentru anul de studii 2020-2021, 126p. [online]. [accesat pe 05.09. 2021] Disponibil pe Internet: https://mecc.gov.md/sites/default/files/pld_clasele1-4_01.09.2020.pdf

Scenariul didactic al lecției

O	Elemente de conținut		Timpul	Strategii didactice			Strategii de ECD
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului		Forme	Metode/procedee	Mijloace	
Evocare							
01	<p>Stabilesc disciplina necesară începerii lecției. Asigur aerisirea clasei. Pregătirea materialelor necesare bunei desfășurări a lecției și asigurarea unui climat de ordine.</p> <p>Scriu la mijlocul tablei cuvântul „copii” și propun elevilor să completez păianjenul spunând cât mai multe cuvinte ce le vin în minte la moment despre cuvântul propus. Fiecare cuvânt rostit de elevi îl scriu pe tablă.</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>Hai să acum să delimităm cuvintele încalcitate din șirul propus și să le aranjăm în ordinea corespunzătoare și vom descoperi un citat spus de un scriitor.</p> <p>vârstelortuturorCopilăriainimaeste.</p> <p>Așa, bravo! Copilăria este inima tuturor vârstelor spunea poetul român Lucian Blaga.</p>	<p>Elevii pregătesc cele necesare pentru lecție.</p> <p>Elevii își spun ideile: joacă, învățătură, drepturi, responsabilități, familie, prieteni, viață, dorințe, distracție, bucurie, odihnă, concursuri, activități sportive, trecut îndepărtat, istorie, vestimentație, etc.</p> <p>Elevii restabilesc ordinea cuvintelor</p> <p>Copilăria este inima tuturor vârstelor.</p> <p>Elevii ascultă și răspund la întrebări:</p>	7 mi n.	<p>Individual</p> <p>Frontal</p> <p>Frontal</p>	<p></p> <p>Ciorchinele</p> <p>Explicația</p>	<p>manualul</p> <p>tablă, cretă</p>	EFI

<p>Dar, cum înțelegeți voi acest citat? Dar cum credeți, cine sunt eroii aceste perioade? Corect, sunt nimeni alții decât copii.</p> <p>Anunț subiectul și obiectivele lecției Subiectul lecției: Viața copiilor în decursul istoriei. Jocurile copiilor. Astăzi la lecție noi vom: - formula enunțuri, utilizând noțiunile istorice recomandate; - plasa pe axa cronologică principalele evenimente propuse; - compara viața copiilor din trecut cu cea din prezent găsind asemănările și deosebirile; - crea cvintetul cuvântului „copii” după algoritmul propus.</p>	<p>- La orice vârstă poți să te simți copil. - Eroii aceste perioade sunt copii.</p>					
Realizarea sensului						
<p>Informația nouă În timpurile îndepărtate, copiii munceau alături de părinți la cules și semănat, îngrijeau de animale. Dar știau și multe jocuri. Să știți copii că nu doar munca și joaca îi preocupau pe copii. La început, doar copiii din familiile bogate aveau parte de învățătură. Cu timpul, pentru toți copiii au fost deschise școli pe lângă biserici și mănăstiri. Mai târziu au apărut școlile separate pentru băieți și fete. Însă nu toți copiii se bucură de asemenea viață. Mulți sunt siliți să muncească, fiind lipsiți de plăcerile jocurilor, ocupațiilor preferate. De aceea în anul 1989 a fost adoptată Convenția cu privire la</p>	<p>Elevii se informează prin ascultare activă</p>	<p>28 mi n.</p>	<p>Frontal</p>	<p>Expunere a</p>	<p>Manualul I pag. 16</p>	

<p>drepturile copilului. În acest document este garantată protecția tuturor copiilor. Astfel, ei se bucură de un șir de drepturi: la învățătură, la odihnă, la creație, la familie și libertăți: exprimarea opiniei, libera circulație. Desigur, au și responsabilități: să respecte legile, să asculte părinții, să fie ordonați etc</p>	<p>Un elev citește <i>Nota Bene!</i>, ceilalți urmăresc atent în manual.</p>	<p>Frontal-individual</p>	<p>Explicația</p>	<p>Manual pag. 17</p>
<p>Numesc un elev să citească <i>Nota Bene!</i></p>	<p>Copilăria este o etapă a vieții omului, destinată, în mare parte, învățării și jocului. Toate drepturile de care trebuie să se bucure copilul azi sunt ocrotite și garantate de <i>Convenția cu privire la drepturile copilului</i> și de alte legi.</p>			
<p>Solicit unui elev să citească informația nouă de la <i>Secretele istoriei</i> din manual de la pag. 17</p>	<ul style="list-style-type: none"> • În fiecare an, în prima zi de vară se celebrează Ziua Internațională a Copilului. Sărbătoarea a fost instituită în anul 1954, semn al grijii deosebite pentru sănătatea fizică și spirituală a copilului. În această zi se organizează diverse activități: demonstrații, dezbateri, concursuri, acțiuni sportive, artistice etc. • În trecut, printre cele mai răspândite jocuri de copii erau: <i>de-a v-ați ascunselea</i>, <i>de-a țurca</i>, <i>de-a baba-oarba</i>, <i>de-a mingea în țarc</i>, <i>de-a sărita</i> etc. Mingile erau niște bucăți de cârpă sau de piele de animal, umplute cu lână sau cu păr de cal din coadă ori din coamă. Fetițele aveau păpuși făcute din ceară sau din țesături, vopsite și pictate de ele. 			

02	<p>Care dintre jocurile numite mai sus se mai păstrează și azi?</p> <p>Explic elevilor noțiunile noi:</p> <p>Convenție – înțelegere între două sau mai multe state ori persoane cu privire la anumite drepturi și îndatoriri. Drepturile copilului – drepturi și libertăți fundamentale de care trebuie să aibă parte toți copiii, indiferent de anumite deosebiri (etnie, culoare etc.).</p> <p>Ca să vedem dacă ați înțeles explicația acestor noțiuni vă propun să alcătuim propoziții cu ele.</p> <p>Adresez elevilor câteva întrebări pe baza informației științifice prezentate în manual</p> <p>1. Cum își petreceau timpul copiii în trecut?</p> <p>2. Care sunt drepturile și responsabilitățile de bază ale copiilor?</p>	<p>Elevii își spun părerea</p> <ul style="list-style-type: none"> - de-a v-ați ascunselea, de-a baba-oarba, de-a sărita. <p>Elevii alcătuiesc propoziții cu noțiunile noi.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Convenția este un document care garantează protecția tuturor copiilor -În anul 1989 a fost adoptată convenția cu privire la drepturile copilului. <p>Elevii răspund la întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Copiii în trecut își petreceau timpul muncind alături de părinți la cules și semănat, îngrijeau de animale. -Drepturile copiilor sunt: la învățătură, la odihnă, la creație, la familie, iar responsabilitățile de bază ale copiilor sunt: să 		Frontal-individual	Explicația	Manualul I pag. 16	EFI
----	---	---	--	--------------------	------------	--------------------	-----

03	<p>3. Cum îți petrec timpul liber copii de astăzi?</p> <p>4. Care erau cele mai răspândite jocuri ale copiilor în trecut?</p> <p>5. Copii voi ce jocuri cunoașteți? Care sunt cele mai preferate jocuri ale voastre?</p> <p>6. Argumentează importanța jocului în dezvoltarea copiilor.</p> <p>Elevi, acum vă propun să organizăm cronologic și să plasăm pe axa timpului următoarele evenimente istorice:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Convenția cu privire la drepturile copilului - 1989 • Ziua Internațională a copilului - 1954 	<p>respecte legile, să asculte părinții, să fie ordonați etc</p> <p>- Copii de astăzi își petrec timpul ocupându-se cu sportul, cu pictura, cu dansul, vizionând filme, citind cărți, frecventând diverse centre de creație, navigând pe internet.</p> <p>- Cele mai răspândite jocuri ale copiilor în trecut erau: de-a v-ați ascunselea, de-a țurca, de-a baba-oarba, de-a mingea în țarc, de-a sărita etc.</p> <p>- de-a v-ați ascunselea, de-a baba-oarba, de-a sărita. Jocurile preferate sunt Jocul „rece-cald”; jocul „împărate, împărate”; jocul „gustă și ghicește”; de-a baba-oarba; etc.</p> <p>- Jocul are o foarte mare importanță în dezvoltarea copiilor, deoarece jocul îi învață să relaționeze și să comunice mai bine cu ceilalți, îi dezvoltă imaginația și vocabularul copilului.</p> <p>Elevii organizează cronologic și plasează pe axa timpului evenimentele istorice:</p> <p>A -1954 B - 1989</p>		<p>Conversația euristică</p> <p>Frontal-individual</p> <p>Individual</p> <p>Exercițiul</p>	<p>caiet, creion, riglă Anexa 1</p>	<p>EFI</p>
----	--	--	--	--	---	------------

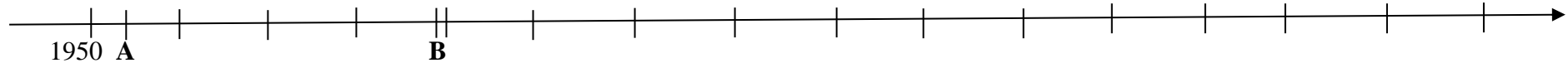

<p>În continuare, elevi, vă propun să comparăm viața copiilor din trecut cu cea din prezent și să găsim 4 asemănări și 4 deosebiri.</p> <p>Anunțarea sfârșitului lecției. Exprimarea judecăților de valoare asupra activității elevilor. Le Spun elevilor să răspundă la următoarele întrebări:</p> <p>Ce ați aflat nou din cadrul lecției date? Ce ați putut realiza voi cel mai ușor? Ce a fost mai dificil de realizat?</p>	<p>Elevii compară viața copiilor din trecut cu cea din prezent și găsesc 4 asemănări și 4 deosebiri.</p> <p>Elevii recepționează mesajul.</p> <p>Elevii realizează reflecții asupra activității.</p> <p>- În cadrul lecției am aflat nou termenii de la dicționar istoric. - Cel mai ușor mi-a fost să realizez cvintetul. - Mai dificil mi-a fost să realizez axa timpului.</p>	<p>Frontal-individual</p>	<p>Diagrama Venn</p> <p>Conversația euristică</p>		
Extindere					
<p>Pentru acasă aveți să realizați ex. 5 pag. 17 de la rubrica știu să acționez. Realizează o listă a jocurilor pe care le practici. Inițiază o discuție cu părinții despre jocurile lor din copilărie. Compară aceste jocuri. Formulează o concluzie.</p>	<p>Elevii notează tema pentru acasă în agendă</p>	<p>1 mi n</p>	<p>Individual</p>	<p>Explicația</p>	<p>manualul pag. 17 stilou, agendă</p>

Axa cronologică

A Ziua Internațională a copilului - 1954
 B Convenția cu privire la drepturile copilului - 1989
 Scara: |——| 1cm = 10 ani

Deosebiri Viața copiilor din trecut	Asemănări	Deosebiri Viața copiilor din prezent
<ul style="list-style-type: none"> - Copiii își petreceau timpul muncind alături de părinți la cules și semănat, îngrijeau de animale. -Nu dispuneau de telefon mobil, calculator. -Părinții nu dispuneau de bani suficienți pentru a-și înscrie copii la diferite centre, doar cei bogați își permiteau. - Accesul la educație era limitat. -Hrana lor era săracă, modestă cu diversitate, se mânca ceea ce era pregătit. 	<ul style="list-style-type: none"> -Iubeau foarte mult jocurile. - Iubesc și îngrijesc animalele. - Au apărut școlile și copii pot să învețe. - Știu o mulțime de jocuri interesante prin care își petrec timpul cu prietenii. 	<ul style="list-style-type: none"> - Copiii de azi frecventează școala, grija lor principală fiind învățătura; își petrec timpul liber ocupându-se cu sportul, vizionând filme, citind cărți, frecventând diverse centre de creație, navigând pe internet. -Au telefon mobil performant și calculator. -Părinții au bani și copii pot să meargă la diferite centre ca: dans, pictură, învață școala muzicală. - Copii dispun de acces deplin la educație. - Pun acces pe o bogată diversitate, vitamine, fructe și legume.

2.6. Dezvoltarea personală. Clasa a IV-a

Unitatea de învățare: 1. Arta cunoașterii de sine și a celuilalt

Subiectul lecției: „Spun NU bullyingului - spun DA siguranței în școală!” (demers curricular: situațiile problemă în contexte școlare. Alternative de soluționare a problemelor, a situațiilor cu efecte emoționale negative (nemuțumire, frustrare, frică, îngrijorare)

Tipul lecției: mixtă

Unități de competențe:

1.2. Rezolvarea unor situații-problemă în contexte școlare, în baza unui algoritm oferit

1.3. Adecvarea comunicării la contexte variate în cadrul grupului de semeni

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

0.1. să identifice două categorii de emoții neplăcute produse de personaje din textul literar;

0.2. să identifice o modalitate de stopare a violenței în rândul elevilor la nivel de clasă, în baza suportului dat;

0.3. să estimeze participanții la acest act de bullying (victimă, agresor, adep/ți, martori) în baza elementelor cheie ale bullyingului date;

0.4. să recunoască caracteristicile tipurilor de bullying în mediul clasei, pe baza secvenței de film animat vizionate;

0.5. să dezvolte acțiunile care i-ar face să se simtă în siguranță în clasă/școală și în relațiile cu ceilalți, în baza argumentelor date pe cartele;

0.6. să elaboreze individual un proiect „*Bullyingul nu este OK și nu trebuie tolerat sub nici o formă!*”, în baza fișei de lucru propuse.

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi, în grup.

● **Mijloace didactice:** tabla, foi A4, cariocă, Fișele 1-9; Filmul „Spune STOP Bullying-ului”

<https://www.youtube.com/watch?v=XFCDn-o-jPg>

● **Metode, tehnici, procedee:** studiul de caz, brainstorming, conversație euristică, explicația, demonstrația, studiul de caz, reflecția de grup, învățare bazată pe proiect, observarea, problematizarea, discuția dirijată, argumente pe cartele, reflecția personală, proiectul

Strategii de ECD: EFI; autoverificare; autocorectare.

Bibliografie:

1. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: MECC. 2018, p. 189.

2. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, MECC. 2018.

3. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019). Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

4. Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019). Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_ecd_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

5. Belciu, M., Demenenco, D., Hint, S., ș.a. Metode și instrumente pentru dezvoltarea abilităților de viață la clasă. Pitești: Editura Paralela 45, 2011. ISBN 978-973-47-1330-1. Disponibil:

https://www.academia.edu/4280034/metode_si_instrumente_in_dezvoltarea_abilitatilor_de_viata

6. Netzelmann, T., Steffan, E., Angelova, M., Strategii pentru o clasă fără bullying. Manual pentru profesori și personalul școlar. Însoțeste broșura „Ascultă!”. Salvati copii, 2016. Disponibil:

<http://listen.animusassociation.org/wp-content/uploads/2016/09/manual-rom-web.pdf>

7. Terguță, V., (coord.), Educație pentru drepturile omului. Curriculum. Clasele I-IV, MECC, Ghidul învățătorului. Chișinău: Editura Gunivas, 2018. Disponibil: https://amnesty.md/wp-content/uploads/Educatie-pentru-Drepturile-Omului_Ghidul-Invatatorului-cl-I-IV.pdf

SCENARIUL DIDACTIC AL LECȚIEI

O	Elemente de conținut		Strategii didactice			Strategii de ECD
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Forme	Metode	Mijloace	
EVOCARE (7')						
0	Analizez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP. Informează cu privire la problemele curente ale clasei (note, disciplină, ținută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a) Se propune elevilor cazul: „Auziți că unul dintre elevi i se adresează, în pauză, unui coleg cu următoarele cuvinte: „Bă, slăbănogule, vezi că te rup în bătaie! Elevul interpelat astfel lasă capul în jos și nu dă nici o replică, dar se vede că nu este într-o situație confortabilă, mai ales că de față mai sunt și alți colegi.”	Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor.	Individual	Reflecția personală		EFI
1	Se solicită elevilor, în baza cazului, să identifice 2 categorii de emoții neplăcute produse de personaje: •elevul abuzat verbal •elevul care abuzează verbal colegul. Întrebări conversative: - Prin ce cuvint/e puteți descrie relația de comunicare între acești 2 elevi? - Ce efecte au cuvintele spuse de acest elev asupra colegului lui? - Cum credeți, cuvintele scrise la tablă, cuvintele care descriu relația de comunicare a acestor 2	Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te! Se numește un elev „secretar” care scrie la tablă emoțiile produse de personajele cazului propus Răspuns așteptat: •elevul abuzat verbal: rușinare, supunere, tristețe, durere, umilire •elevul care abuzează verbal colegul: respingere, ură, teroare, supunere	Frontal	Studiul de caz Brainstorming Conversația euristică		

<p>elevi, efectele cuvintelor lansate se pot exprima printr-un singur cuvânt – bullying?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Unde ați mai auzit de fenomenul de bullying? - Bullyingul este violență sau abuz? <p>Anunț subiectul lecției: <i>Spun NU bullyingului - spun DA siguranței în școală!</i></p> <p>Enunț obiectivele lecției. Astăzi noi vom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - recunoaște fenomenul bullying în școala și clasa noastră; - distinge tipurile de bullying care există în școală/clasă și participanții la un act de bullying; - propune acțiuni de a opri o situație de bullying (victimă, agresor) în mediul clasei/școlii. 					
REALIZAREA SENSULUI (20')					
<p>Suport informațional</p> <p>Articolul 39 „Îngrijirea de recuperare” din Convenția cu privire la Drepturile Copilului menționează: „copiii care trec prin experiența abuzului, au dreptul la a fi sprijiniți în recuperarea lor fizică și psihologică, respectiv în reintegrarea lor socială”</p> <p>Conform dicționarului Oxford (Oxford Advanced Learners Dictionary, 2016) verbul <i>to bully</i> înseamnă: a intimida, a speria, a domina, printre altele. „Bully” este o persoană care își folosește puterea și tăria sa pentru a speria sau răni persoanele mai slabe. Un comportament intenționat prin care agresorul rănește, persecute, intimidează sau umilește victim prin acțiuni repetate, iar victim nu are puterea de a se apăra.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Informează-te! prin ascultare activă.</p>		<p>Explicația Demonstrația</p>	<p>Fișa 1 Art.39 Convenție</p> <p>Fișa 2 „Stop bullying!”</p>	

0 2	<p>Elementele cheie ale bullyingului: intenția agresorului de a răni, comportamente ce provoacă durere fizică sau emoțională, acțiuni repetate ale agresorului, satisfacție evidentă din partea agresorului, dezichilibru de forte dintre agresor și victim, sentimente de neputință din partea victimei.</p> <p>În școală, clasă, societate, familie există 3 tipuri de bullying: verbal (amenințări cu bătaia, tachinare, umilire etc); fizic (lovire, pocnire, pișcare etc.); emotional și social (bârfe, minciuni, farse cu scopuri de a umili)</p> <p>Participanții la un act de bullying: victima(persoană supusă bullyingului)→agresorul/bully→adeptii(agresorul ui)→martorii(pasivi și posibilia apărători).</p> <p>Pentru a ne simți în siguranță în mediul clasei/școlii trebuie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪să stabilim că bullyingul nu trebuie tolerat sub nici o formă; ▪să justificăm acțiunile întreprinse pentru a opri o situație de acest gen și pașii de acțiune în caz dacă sunteți martor al unui act de bullying; ▪să dirijăm acțiunile de a face față în caz dacă sunteți ținta bullyingului și acțiunile la care veți fi tras la răspundere pentru comitere de acte bullying. <p>Se solicită elevilor să formeze echipe de lucru în grup (4 elevi). Timp de 10 minute fiecare grup identifică 1 caz de violență în rândul elevilor din</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Procesează informația!</p> <p>Roluri și sarcini de lucru în grup:</p> <p>1. Moderatorul - gestionează activitatea și stabilește cazul reprezentativ pentru grup</p>	Grup	Studiul de caz Reflecția de grup	<p>Fișa 3 „Elementele cheie ale bullyingului”</p> <p>Fișa 4 „Tipuri de bullying”</p> <p>Fișa 5 „Participanții la un act de bullying”</p> <p>Fișa 5 „Participanții la un act de bullying”</p>	EFI
--------	---	--	------	-------------------------------------	--	-----

<p>0 3</p>	<p>clasă/școală și estimează participanții la acest act de bullying: victimă, agresor, adep/ți, martori. La finele sarcinii echipele de lucru prezintă ideile lor în fața clasei. După prezentarea ideilor în fața clasei se realizează (învățătoarea) pe tablă o listă a cauzelor identificate și se dau citirii Echipele se reunesc pentru a identifica modalitățile de oprire a situațiilor prezentate de bullying prin formula „Dacă sunt martor al unui act de bullying, acționez!”. Fiecărei echipe de lucru se repartizează mijloace didactice pentru realizarea sarcinii de grup (foi cariocă). Din timp pe fiecare foie de lucru este scrisă formula de prezentare a situațiilor de caz solicitate. Se modifică rolurile în cadrul echipei. La finele sarcinii produsele de grup se contrapun cu variant elaborate personalizat de învățătoare (Fișa 6) Feedback: cunoașterea cazurilor de violență și a participanților unui act de violență oferă posibilitatea fiecăruia</p>	<p>2. Secretarul - notează varianta finală/reprezentativă a grupului 3. Iscoada – provoacă noi idei sau contrapune ideile deja emise 4. Prezentatorul prezintă verbal produsul realizat de grup în fața clasei.</p>		<p>Învățare bazată pe proiect Reflecție de grup</p>	<p>Fișa 3 „Elementele cheie ale bullyingului” Foi A4, cariocă Fișa 6 „Cum pot opri o situație de bullying?” + supliment la Fișa 6 cu exemple.</p>	<p>Autoverificare. Autocorectare</p>
----------------	--	---	--	--	---	--

REFLECȚIE (13')

0 4	<p>Se propue elevilor (5 min.) filmul „ Spune STOP Bullying-ului”.</p> <p>Întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce tip de Bullying este reprezentat în această secvență de film animat? - Care sunt caracteristicile acestor tipuri? - Ce modalități, estimate de voi anterior, pot stopa acest fenomen (Fișa 6) 	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Comunică și decide!</p> <p>Răspuns aproximativ:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Sunt reprezentate toate cele 3 tipuri de bullying: verbal, fizic, emoțional și social (Fișa 5) -Caracteristicile tipurilor de bullying: <ul style="list-style-type: none"> • Intenționat – agresorul are intenția să rănească pe cineva; • Repetat – victima, aceeași persoană este rănită mereu; • Dezechilibrul de forțe – agresorul își alege victima care este percepută ca fiind vulnerabilă, slabă și nu se poate apăra singură. <p>Elevii realizează sarcini de tipul Apreciază!</p>	Frontal	Observarea Problematizare a Discuția dirijată	<p>Filmul „Spune STOP Bullying-ului”</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=XFC Dn-o-jPg</p> <p>Fișa 5 Fișa 6</p>	EFI
0 5	<p>Se propune elevilor să lucreze individual, pentru a enumera acțiunile care i-ar face să se simtă în siguranță în clasă/școală și în relație cu ceilalți, răspunzând în scris la 4 întrebări pe cartele (Fișa 7) corespunzătoare fiecărei culori.</p> <p>Se distribuie elevilor 4 cartele cu 4 sarcini, cartele de culoare:</p> <p>Verde: Ce ar trebui ceilalți (elevi sau profesori) să facă, pentru ca să mă simt bine și în siguranță în clasă/școală, în relațiile cu colegii mei?</p> <p>Galben: Ce mă face să mă simt prost sau supărat în relațiile cu ceilalți din clasă/școală?</p> <p>Portocaliu: Ce mi se pare ofensator și dureros în relațiile cu ceilalți din clasă/școală?</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Apreciază!</p> <p>Întrebări de reflecție:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De ce aveți nevoie pentru a vă proteja granițele? - Cum vreți să fiți tratați de ceilalți? Și cum îi tratați pe ceilalți? - Ce înseamnă bullyingul pentru tine? -Înseamnă bullyingul același lucru pentru noi toți? - Ce credeți că se întâmplă cu persoanele care sunt expuși frecvent violenței? 	Individual	Argumente pe cartele Reflecția personală	<p>Fișa 7 „Argumente pe cartele”</p>	

	Roșu: Ce mi se pare cel mai rău lucru în relațiile cu ceilalți?	<ul style="list-style-type: none"> - Cui vă adresați/cereți ajutor în cazul în care sunteți victima fenomenului de bullying? - Ce faceți când vedeți că cineva este victima unui comportament abuziv? - Cum să facem față acestui fenomen în clasă/școală? - Ce putem face pentru a ne proteja împotriva abuzurilor? 				
EXTINDERE (5')						
0 6	<p>Se propune elevilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să discute împreună cu părinții despre subiectul abordat la lecție și să lectureze textul „<i>Mituri și realități despre bullying</i>” (Fișa 8); - să intervieveze un membru de familie (persoană foarte apropiată) despre fenomenul de bullying/violență în copilăria lor, pornind de la miturile și realitățile textului lecturat, utilizând modelul de întrebări propuse; - să extindă, să modifice, să formuleze întrebările de interviu. <p>Se propune elevilor un modelul de prezentare a unui proiect (Fișa 9). Se atenționează elevii despre necesitatea indicării surselor accesate la elaborarea proiectului.</p> <p>Se solicită elevilor, individual să elaboreze un proiect „<i>Bullyingul nu este OK și nu trebuie tolerat sub nici o formă!</i>” cu scopul de a propune acțiuni de a opri o situație de bullying (victimă, agresor)</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul:</p> <p>Acționează!</p> <p>Model de întrebări pentru interviu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - În copilăria ta fenomenul de bullying era cunoscut? - De unde ai aflat de bullying? - Ai fost vre-o dată ținta unui buling? - Ți-ai permis, fără a cunoaște, că poți comite acte de bullying față de semsnei? <p>Sarcinile pe care elevul trebuie să le cercetez în cadrul proiectului:(a)Ce fac dacă sunt ținta bullyingului? - Îndemnul: „Îmi amintesc că sunt puternic(ă) și demn(a) de respect”; (b)Ce fac dacă sunt eu cel care comite acte</p>	Individual	Proiectul	<p>Fișa 8 „MITURI ȘI REALITĂȚI DESPRE BULLYING”</p> <p>Fișa 9 Proiect individual „Bullyingul nu este OK și nu trebuie tolerat sub nici o formă!”</p>	

<p>în mediul clasei/școlii pornind de la propria persoană.</p> <p>Se stabilesc pașii de elaborare a proiectului:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lecturez împreună cu părinții textul „<i>Mituri și realități despre bullying</i>” (Fișa 8); 2. Stabilesc/elaborez întrebările pentru interviul cu referire la fenomenul de bullying/violență. 3. Intervievez o persoană dragă (din familie). 4. Studiez și analizez atent modelul-exemplu de proiect propus de învățătoare. 5. Stabilesc sarcinile pe care trebuie să le cercetez în cadrul proiectului: 6. Ader la sursele bibliografice tradiționale și digitale, recomandate de învățătoare pentru a dezvolta subiectul proiectului de investigație 7. Realizez proiectul. 8. Contrapun cele realizate în proiect cu criteriile de succes stabilite de evaluare 	<p>de bullying? - Îndemnul:</p> <p>„Acțiunile mele ar putea duce la consecințe/urmări grave”.</p> <p>Elevii, susținuți de învățătoare, discută și stabilesc criteriile de succes la prezentarea și evaluarea produsului elaborat individual – proiectul.</p> <p>PT7. Proiect. Prezentarea produsului</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Respect cerințele de prezentare. 2. Prezint clar, pe scurt, argumentând în mod convingător. 3. Formulez concluzii. 4. Utilizez limbajul adecvat/ specific 				
---	--	--	--	--	--

Fișa 1. Convenția cu privire la drepturile copilului

SÂNT COPIL -AM DREPTURI!

Conform Convenției cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, prin **copil** se înțelege orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, exceptând cazurile în care legea aplicabilă copilului stabilește limita majoratului sub această vârstă.

Republica Moldova este parte a acestei Convenții. Reglementările Convenției au prioritate în raport cu legislația națională, atunci, când aceste norme se contrazic, sânt aplicate prevederile Convenției.

COPILUL ARE DREPTUL :

- . Copilul are dreptul la familie;
- . Copilul are dreptul la grijă și apărare din partea statului, dacă lipsește sau temporar lipsește grija din partea părinților;
- . Copilul are dreptul să frecventeze școala și să învețe;
- . Copilul are dreptul la egalitate;
- . Copilul are dreptul să-și exprime propria opinie;
- . Copilul are dreptul la un nume și la cetățenie;
- . Copilul are dreptul să obțină informație;
- . Copilul are dreptul la apărare de violență și rele tratamente;
- . Copilul are dreptul la asistență;
- . Copilul are dreptul la odihnă;
- . Copilul are dreptul la ajutor suplimentar din partea statului, în cazul unor necesități deosebite (ex: copiii cu dezabilități).

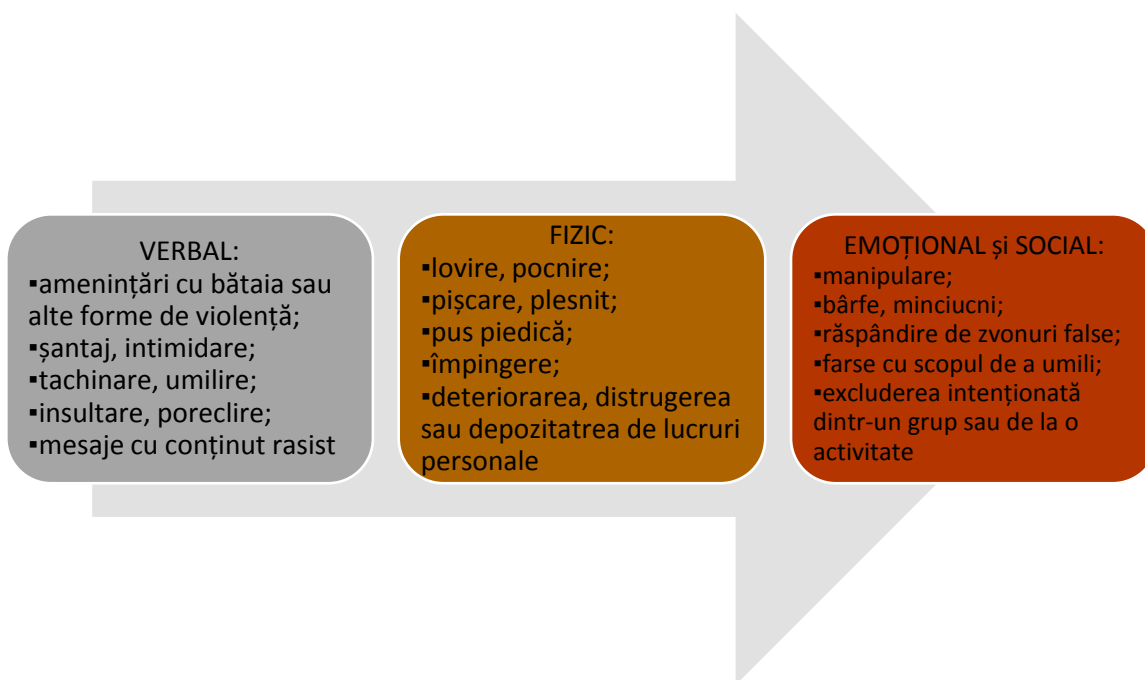
Fișa 2. Stop bullying!

Fișa 3. Elementele cheie ale bullyingului

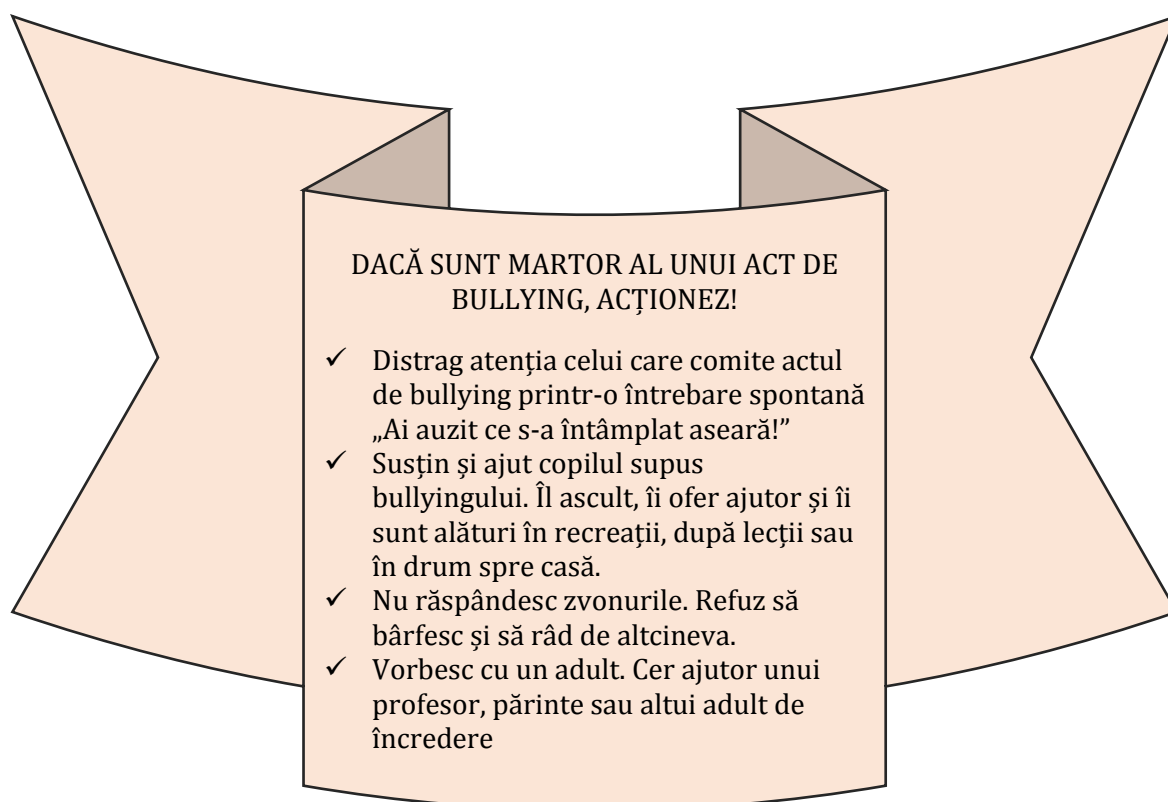
Fișa 4. Tipuri de bullying

Fișa 5. Participanții la un act de bullying

Fișa 6. Cum pot opri o situație de bullying?

Supliment la fișa 6. Exemple: Cum pot opri o situație de bullying?

1. Îndepărtează-te de agresor și ignoră comportamentul de agresare

(doar în faza inițială!):

- Acționează ca și cum nimic nu s-a întâmplat.

(Manifestarea furiei sau izbucnirea în olâns adesea accelerează comportamentele de tachinare).

- Ignorarea NU este o metodă bună în situații în care cineva tachinează de foarte mult timp și folosește comportamente de bullying cu scopul de a-l intimida. Dacă este posibil, este recomandat să te îndepărtezi de agresor și de situația conflictuală. Astfel vei da de înțeles că nu ești dispus să accepți acest tip de comportament.

2. Înfruntă într-o manieră fermă persoana care te hărțuiește

(folosește comunicarea asertivă). Exersarea acestei tehnici presupune stabilirea contactului vizual și folosirea unui ton ferm. Sugestii pentru o comunicare asertivă:

- Ia-ti o pozitie de putere: ține spatele drept și privește în ochi agresorul în timp ce vorbești. Nu privi în jos și nu încerca să te faci mai mic decât ești (nu sta cocoșat, cu umerii căzuți).
- Cerința ta trebuie să fie scurtă și directă, spusă pe un ton calm și ferm.

Spre exemplu: „Încetează Alexandru! / Ana!”

- Nu trebuie să insulti sau să complimentezi persoana care te hărțuiește. Dacă îi faci un compliment unei persoane imediat după ce te-a agresat, îi vei spori puterea pe care o are asupra ta. Dacă acționezi la polul opus alegând să îi răspunzi cu aceeași monedă insultându-l, s-ar putea să îl înfurii și mai tare, iar eforturile sale de a te răni se vor amplifica.

3. Stapaneste-ți emoțiile Atunci când victima este afectată de comportamentul agresorilor, aceștia se bucură de reacția victimei, întrucât obiectivul lor este acela de a intimida. Cu cât se supără mai mult, cu atât agresorii vor continua să se comporte la fel și vor avea parte de mai multă distracție. Punctul slab al victimei va fi atacat de fiecare dată. Este indicat ca adultul sau copilul agresat să evite: să se înfurie/să plângă; să se comporte agresiv (să lovească, să înjure etc.), să aducă alți copii sau o gașcă cu ajutorul căreia să își facă dreptate, să se arate speriat sau trist. Hărțuitorul va fi alimentat de aceste acțiuni sau emoții și își va amplifica efortul de a te menține într-o stare tensionată.

4. Solicită ajutorul și povestește unei de încredere ceea ți s-a întâmplat.

• Toți copiii au dreptul să fie în siguranță! În situații neplăcute fiecare copil va găsi în jurul său persoane cărora le pasă de el și sunt gata să-l asculte și să creadă că ceea ce le spune este adevărat. Fiecare copil trebuie să aibă încredere în sentimentele sale și să discute cu adulții acele probleme care sunt prea complicate ca să le rezolve singur.

• Acestea sunt persoanele de încredere: mama sau tata, bunicul sau bunica, fratele sau sora, verișorul sau verișoara, unchiul sau mătușa, cineva de la școală (Învățătorul, psihologul școlar, un coleg), cineva din localitatea ta (un vecin, un prieten de familie, preotul etc.).”

• O persoană de încredere este o persoană pe care o cunoști, care se comportă bine cu tine și simți că ai putea să-i vorbești deschis despre un secret, o întâmplare care te-a făcut să te simți amenințat sau în pericol. Dar, dacă spui cuiva că ai fost abuzat într-un anumit fel, ca și în cazul cu prietenul, și nu ești încrezut atunci spune acest lucru altcuiva și altcuiva-până când vai fi crezut! Orice copil nu poartă nici o vină pentru ceea ce i s-a întâmplat/i se întâmplă

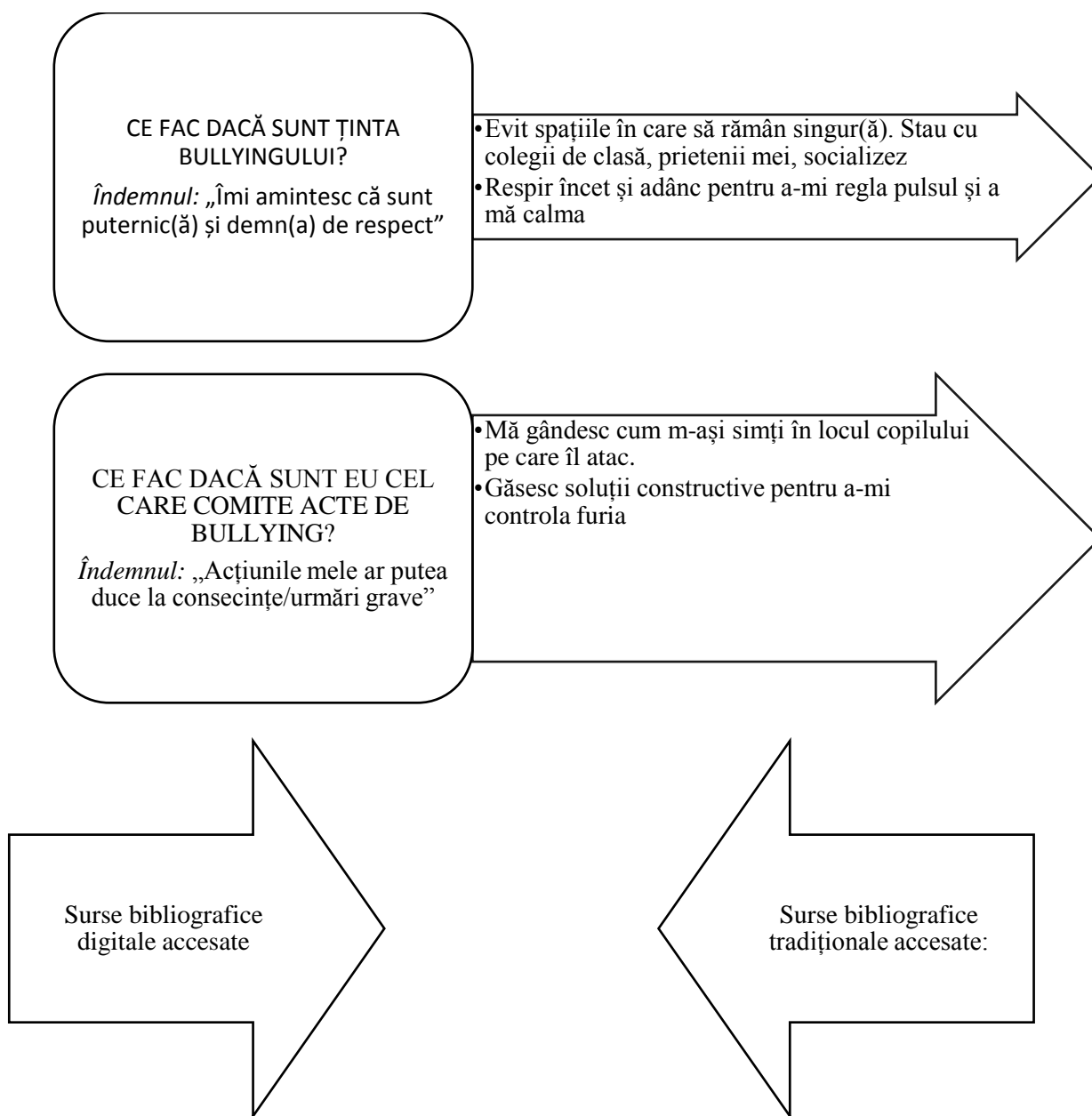
Fișa 7. Argumente pe cartele

Verde:	Ce ar trebui ceilalți (elevi sau profesori) să facă, pentru ca să mă simt bine și în siguranță în clasă/școală, în relațiile cu colegii mei?
Galben:	Ce mă face să mă simt prost sau supărat în relațiile cu ceilalți din clasă/școală?
Portocaliu:	Ce mi se pare ofensator și dureros în relațiile cu ceilalți din clasă/școală?
Roșu:	Ce mi se pare cel mai rău lucru în relațiile cu ceilalți?

Fișa 8. MITURI ȘI REALITĂȚI DESPRE BULLYING

MIT: Uneori copiii o cer	REALITATE: Niciun copil nu cere să fie agresat. Fiecare copil face tot ce poate și nu merită să fie victimizat. Unii copii pot acționa sau arăta într-un anumit fel care atrage bullying-ul; sarcina noastră e să ne adresăm bullying-ului și să ajutăm victima să învețe abilitățile pentru a gestiona într-un mod mai eficient bullying-ul.
MIT: Uneori agresorii de fapt își ajută victimele împingându-i să învețe să se apere	REALITATE: Frica nu este propice pentru a învăța să te aperi. Trebuie să-l învățăm pe copii abilitățile de care au nevoie pentru a fi autoritari într-un mediu înțelegător și susținător, nu prin coerciție și amenințări.
MIT: Este în regulă să lovești pe cineva care te agresează, acest lucru îl va opri	REALITATE: Este de înțeles că poți să fii furios, dar dacă ai deveni agresiv sau violent, lucrurile s-ar putea înrăutății pentru că și tu poți avea probleme
MIT: Violența la televizor și jucarea jocurilor video violente îi face pe copii să fie violenți	REALITATE: Mulți copii joacă jocuri video violente, dar doar puțini copii sunt violenți. De aceea, jocurile video violente nu sunt o cauză, altfel toată lumea care joacă jocuri video violente ar fi violentă, lucru care nu se întâmplă. Totuși, trebuie remarcat că interacțiunea repetată cu jocurile violente poate desensibiliza tinerii, în special tinerii în anii de formare
MIT: Este ușor să identifici semnele bullying-ului	REALITATE: Nu este ușor să identifici semnele bullying-ului, pentru că nu este întotdeauna fizic și evident. Bullying-ul emoțional, verbal și online poate lăsa adesea cicatrici pe care oamenii nu le văd.
MIT: Copiii scapă de bullying când cresc	REALITATE: Destul de des, copiii care agresează cresc și devin adulți care agresează sau care folosesc comportamentul negativ pentru a obține ce doresc, dacă respectivul lor comportament nu a fost contestat de către autoritățile relevante, fie ele școală sau părinți, etc

Fișa 9. Proiect individual „Bullyingul nu este OK și nu trebuie tolerat sub nici o formă!”

2.7. Vreți să deveniți performanți? Implicați-vă!

☞ Receptare și interiorizare

1. **Evidențiați** contextele de valorificare a documentelor normative în cadrul proiectelor de mai sus.
2. **Identificați** modelul de structurare a activităților folosit în fiecare proiect.

☞ Prelucrare primară a informațiilor

3. **Corelați** etapele lecției după modelului folosit cu etapele conforme altor modele potrivite.
4. **Stabiliți** relații între unitățile de competență și obiectivele lecției.

☞ Modelare și algoritmizare

5. **Realizați analiza cromatică** a fiecărui obiectiv în conformitate cu cei trei pași ai procedurii de operaționalizare după R. F. Mager [9, p. 15].
6. **Structurați** obiectivele lecțiilor date mai sus după domeniile: cognitiv, afectiv, psihomotor [9, p. 16-18].

☞ Exprimare și argumentare

7. **Interpretați** strategiile didactice din cadrul fiecărui proiect din perspectiva paradigmelor recomandate de Curriculumul pentru învățământul primar [3, p. 198].
8. **Argumentați** judiciozitatea strategiilor de ECD în cadrul fiecărui proiect.

☞ Prelucrarea rezultatelor

9. **Concluzionați** despre relevanța sarcinilor didactice abordate în fiecare proiect.
10. **Apreciați** managementul timpului în cadrul fiecărui proiect și riscurile aferente.

☞ Integrare

11. **Cercetați** fiecare proiect din perspectiva respectării particularităților de vârstă ale elevilor.
12. **Decideți** asupra valorificării inter- și transdisciplinarității în cadrul fiecărui proiect.
13. **Schițați** o situație-problemă cu referire la comunicarea didactică în cadrul uneia dintre lecții.
14. **Propuneți** idei pentru modificarea unui proiect în vederea adaptării la anumite contexte specifice.

BIBLIOSITOGRAFIE

1. Basque J. Introducere în inginerie pedagogică. (disponibil la <https://ted6313v2.telug.ca/telugDownload.php?file=2014/04/19 TED6313 Texte Intro IP.pdf>) (accesat la 26.02.2019)
2. Curriculum școlar. Clasele I-IV – Chișinău: Lyceum, 2010.
3. Curriculum national. Învățământul primar. – Chișinău: Lyceum, 2018.
4. Design-ul procesului de învățare bazat pe abordarea centrată pe student. Suport de curs: Bălți: US „Alec Russo” (disponibil la <http://old.elearning.usarb.md/moodle/course/view.php?id=3>) (accesat la 01.04.2019)
5. Dulamă E. Metodologii didactice activizante. Cluj: Ed. Clusium, 2002.
6. ERASMUS +. Curricula formării de formatori (disponibil la <file:///C:/Users/User/Downloads/O6%20-%20Train-the-Trainer%20Curriculum RO.pdf>) (accesat la 20. 11. 2018)
7. Gagne G., Briggs L. Principii de design al instruirii. - București: EDP, 1997.
8. Ghid de implementare a curriculumului modernizat. Clasele I-IV - Chișinău: Lyceum, 2011.
9. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar - Chișinău, Lyceum, 2018.
10. Goraș-Postică V. Portofoliul proiectării universitare din perspectiva calității și a centrării pe student (disponibil la <http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/02.P.13-16.pdf>) (accesat la 31.03.2019)
11. Jalobeanu M. Design instructional. Suport de curs. Iași: Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” (disponibil la <http://consilr.info.uaic.ro/uploads/lt4el/resources/pdfromDesign%20instructional.pdf>) (accesat la 04. 01. 2019)
12. Joița E. Educația cognitivă. Iași: Plirom, 2002.
13. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori, clasa a III-a - MECC, IȘE, 2017.
14. Postelnicu C. Fundamente ale didacticii școlare. București: Aramis, 2002.
15. Ursu L. Design instructional în învățământul primar, Texte de lecții. Chilinău: UPS „Ion Creangă”, 2016.
16. Ursu L.; Lupu I.; Iasinschi, Iu. Matematică, manual pentru clasa a III-a – Chișinău: Prut, 2015.
17. Wagner E. În căutarea secretelor ID (disponibil la https://docs.wixstatic.com/ugd/c9b0ce_4c5d961291de41e58e08576d3c9ee868.pdf) (accesat la 12. 01. 2019)

18. <http://mdavidmerrill.com/Papers/Reclaiming.PDF> (accesat la 08.01.2019)
19. <http://www.nwlink.com/~donclark/hrd/learning/development.html> (accesat la 21.03.2019)
20. https://en.wikipedia.org/wiki/Instructional_design (accesat la 12.03.2019)
21. <https://www.prisme-asso.org/le-design-lingenierie-pedagogique-et-les-modeles-de-conceptions-pedagogiques-5694/> (accesat la 14. 03. 2019)
22. http://edutechwiki.unige.ch/en/Learning_design
23. <https://www.instructionaldesign.org/theories/conditions-learning/>
24. <http://www.nwlink.com/~donclark/hrd/learning/development.html>
25. https://mecc.gov.md/sites/default/files/sc_6_cncrm_pedagogie_in_invata_mintul_primar.pdf
26. https://mecc.gov.md/sites/default/files/standarde_cadre_didactice.pdf
27. https://mecc.gov.md/sites/default/files/cadrul_de_referinta_final_rom_ti_par.pdf